

Rixa

Wie spreche ich mit meinen polnischen Landarbeitern?

Deutsch-polnischer Sprachführer

bearbeitet von

Joh. Malcher

Lehrer an der städtischen Volksschule und an der Landwirtschaftlichen Winterschule
in Glatz

Berlin

Deutsche Verlags-Gesellschaft m. b. H.

nr 783288

Wie spreche ich mit meinen polnischen Landarbeitern?

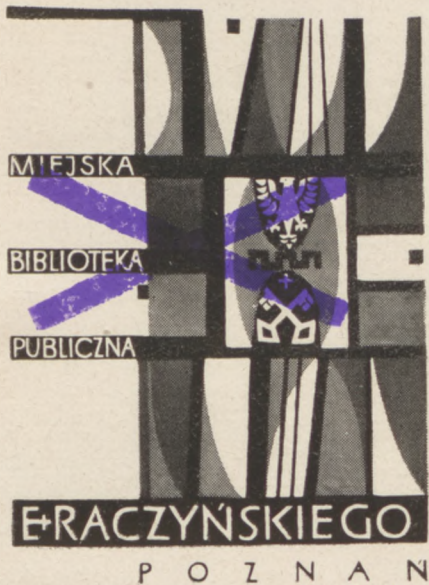
Deutsch=polnischer Sprachführer

bearbeitet von

Joh. Malcher,

Lehrer an der städtischen Volksschule
und an der
Landwirtschaftlichen Winterschule in Glatz.

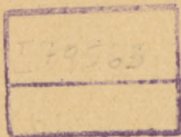
22

Joh. Malcher

Berlin

Deutsche Verlags-Gesellschaft m. b. H.

1051423

1051423/3 o/ska 1654

13.281/09

Vorwort.

Das vorliegende Werkchen soll nicht die Aufgabe erfüllen, eine eingehende Kenntnis der polnischen Sprache zu vermitteln; dazu wäre der gewählte Rahmen viel zu knapp bemessen. Das kleine Handbuch will lediglich dem ländlichen Besitzer und Verwalter, die gezwungen sind, polnisch sprechende Arbeiter in ihren Betrieben zu beschäftigen, den notwendigen Anhalt bieten, sich ihren Leuten verständlich zu machen.

Die immer wieder an uns herangetretene lebhafte Nachfrage nach einem solchen Sprachführer ist uns ein Beweis, daß die Herausgabe des Werkchens einem dringenden Bedürfnisse entspricht.

Berlin S.W.

Deutsche Verlags-Gesellschaft m. b. H.

Inhaltsverzeichnis.

Aussprache und kleine Grammatik.

Das polnische Alphabet und dessen Aussprache	5
Deklination der polnischen Hauptwörter	5
Deklination des hinweisenden Fürwortes dieser, diese, dieses	10
Konjugation der polnischen Zeitwörter	11
Steigerung der als Umstandswörter gebrauchten Eigenschaftswörter	15
Polnische Bindewörter	16
Benennungen von Zeiten	16
Zahlen	17
Einige Befehlsformen	19
Einige andere Formen des Zeitwortes	20

Gespräche.

Wenn die polnischen Arbeiter ankommen	21
Löhnung	23
Nebensarten bei der Arbeit	24
Die Stube	26
Der Hof	29
Benennungen von Personen	33
Das Feld	34
Feldfrüchte	35
Bestellung des Feldes	35
Die Ernte	37
Das Getreideabladen in der Scheune	38
Dreschen	38
Die Kartoffeln	39
Die Rüben	40
Das Heu	41
Namen der Bäume, Jahreszeiten, Bitterung	42
Alphabetisches Verzeichnis der wichtigsten Wörter	43

Das polnische Alphabet: a, ą, b, c, ć, d, e, é, ę, f, g, h, ch, i, j, k, l, ł, m, n, ń, o, ó, p, r, s, ś, t, u, w, x, y, z, ź, ż.
Zusammengesetzte Zischlaute: sz, cz, szcz, rz, dz, dź, dż.

Aussprache der polnischen Laute.

Die Vokale a, e, o, u werden meist kurz, i lang gesprochen.
ą — wie un in Ungarn oder wie das französische on.
c — wie ą.
ć — wie tsch.
é — wie ö.
ę — wie en in Engel oder wie das französische ain in refrain.
l — halb l und halb u.
ń — wie nj.
ó — halb o und halb u.
s — immer wie ß.
ś — wie sch.
y — wie ein kurzes i, ą. B. in Tritt.
z — immer wie ein langes s.
ż — wie das französische ge in genie, nur härter, etwa wie das ge in dem Worte Sergeant.
ź — wie z, nur weicher.
sz — wie sch in dem Worte Marsch.
cz — wie tsz.
rz — wie z.
ci, ni, si — wie tschi, nji, schi.
ie — je.
sie, cie — wie sche, tsche.

Der Akzent oder die Betonung im Polnischen fällt immer auf die vorletzte Silbe, daher diese auch dem Zeitmaße nach lang erscheint, ą. B. krówa, stodoła, dziewczyńna, mieszanina.

Deklination der polnischen Hauptwörter.

Es gibt im Polnischen drei Deklinationen nach dem dreifachen Geschlechte; demnach gehören die männlichen Hauptwörter zu der ersten, die weiblichen zur zweiten und die sächlichen zur dritten Deklination. Die polnische Sprache hat sieben Biegungsfälle:

1. Nominativ, auf die Frage Wer oder Was?
2. Genitiv, auf die Frage Wessen?
3. Dativ, auf die Frage Wem?
4. Accusativ, auf die Frage Wen oder Was?
5. Vocativ, beim Anrufen.
6. Instrumentalis, auf die Frage Mit wem? (Womit? Wodurch?)
7. Localis, auf die Frage In wem? (Wo? Wann?).

Erste Deklination (Wörter männlichen Geschlechts).

Die erste Deklination macht einen Unterschied zwischen Personennamen, Tiernamen und Sachnamen. Bei Personennamen ist in der Ein- und Mehrzahl der Accusativ wie der Genitiv; bei Tiernamen ist in der Einzahl der Accusativ wie der Genitiv, in der Mehrzahl aber wie der Nominativ; bei Sachnamen gleicht in der Ein- und Mehrzahl der Accusativ dem Nominativ.

Tabelle der Endungen für die männlichen Hauptwörter.

	Einzahl.	Mehrzahl.
Nom.		owie, y, i, e;
Gen.	a, selten u;	ów, y, i;
Dat.	owi, selten u;	om;
Acc.	Personen- und Tiernamen wie der Gen., Sachnamen wie der Nom.;	Personennamen wie der Gen., Tier- und Sachnamen wie der Nom.;
Voc.	e oder u;	wie der Nom.;
Instr.	em;	ami;
Loc.	wie der Voc.	ach.

Beispiele der ersten Deklination.

Personennamen.

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	pan der Herr	panowie die Herren
G.	pana des Herrn	panów der Herren
D.	panu dem Herrn	panom den Herren
A.	pana den Herrn	panów die Herren
V. o!	panie Herr!	panowie Herren!
I. (z)	panem mit dem Herrn	panami mit den Herren
L. w.	panie in dem Herrn	panach in den Herren

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	robotnik der Arbeiter	robotnicy die Arbeiter
G.	robotnika des Arbeiters	robotników der Arbeiter
D.	robotnikowi dem Arbeiter	robotnikom den Arbeitern
A.	robotnika den Arbeiter	robotników die Arbeiter
V. o!	robotniku Arbeiter!	robotnicy Arbeiter!
I. (z)	robotnikiem mit dem Arbeiter	robotnikami mit den Arbeitern
L. w.	robotniku in dem Arbeiter	robotnikach in den Arbeitern

Tiernamen.

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	koń das Pferd	konie die Pferde
G.	konia des Pferdes	koni der Pferde
D.	koniowi dem Pferde	koniom den Pferden
A.	konia das Pferd	konie die Pferde
V. o!	koniu Pferd!	konie Pferde!
I. (z)	koniem mit dem Pferde	koñmi mit den Pferden
L. w.	koniu in dem Pferde	koniach in den Pferden
N.	wół der Ochse	woly die Ochsen
G.	wolu des Ochsen	wolów der Ochsen
D.	wolowi dem Ochsen	wolom den Ochsen
A.	wolu den Ochsen	woly die Ochsen
V. o!	wole Ochse!	woly Ochsen!
I. (z)	wolem mit dem Ochsen	wolami mit den Ochsen
L. w.	wole in dem Ochsen	wolach in den Ochsen

Sachnamen.

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	dwór der Hof	dwory die Höfe
G.	dworu des Hofes	dworów der Höfe
D.	dworowi dem Hofe	dworom den Höfen
A.	dwór den Hof	dwory die Höfe
V. o!	dworze Hof!	dwory Höfe!
I. (z)	dworem mit dem Hofe	dworami mit den Höfen
L. w.	dworze in dem Hofe	dworach in den Höfen

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	plug der Pflug	plugi die Pflüge
G.	pluga des Pfluges	plugów der Pflüge
D.	plugowi dem Pfluge	plugom den Pflügen
A.	plug den Pflug	plugi die Pflüge
V. o!	plugu Pflug!	plugi Pflüge!
I. (z)	plugiem mit dem Pfluge	plugami mit den Pflügen
L. w.	plugu in dem Pfluge	plugach in den Pflügen

NB. Der Dativ endigt in der Einzahl auf owi; auf u endigen nur pan, chlop, parobek, pies, kot, chléb u. a.

Zweite Deklination (Wörter weiblichen Geschlechts).

Die Wörter der zweiten Deklination endigen meist auf a.

Tabelle der Endungen für die weiblichen Hauptwörter.

	Einzahl.	Mehrzahl.
Nom.	a, selten i;	y, e, i;
Gen.	y, i;	Begwerfung des Endvokals oder y, i;
Dat.	e, y, i;	om;
Acc.	ę, selten ą;	wie der Nom.;
Voc.	o oder wie der Gen.;	wie der Nom.;
Instr.	ą;	ami;
Loc.	wie der Dativ.	ach.

Beispiele der zweiten Deklination.

	Einzahl.	Mehrzahl.
N.	kobięta die Frau	kobięty die Frauen
G.	kobięty der Frau	kobięt der Frauen
D.	kobięcie der Frau	kobiętom den Frauen
A.	kobiętę die Frau	kobięty die Frauen
V. o!	kobięto Frau!	kobięty Frauen!
I. (z)	kobiętą mit der Frau	kobiętami mit den Frauen
L. w.	kobięcie in der Frau	kobiętach in den Frauen

N.	owca das Schaf	owce die Schafe
G.	owcy des Schafes	owiec der Schafe
D.	owcy dem Schafe	owcom den Schafen
A.	owcę das Schaf	owce die Schafe
V. o!	owco Schaf!	owce Schafe!
I. (z)	owcą mit dem Schafe	owcami mit den Schafen
L. w.	owcy in dem Schafe	owcach in den Schafen

Dritte Deklination (Wörter sächlichen Geschlechts).

Die dritte Deklination unterscheidet Namen, die auf o, e und ę endigen.

Tabelle der Endungen in sächlichen Hauptwörtern.

	Einzahl.	Mehrzahl.
Nom.	o, e, ę;	a, ęta;
Gen.	a, ęcia;	Begwerfung des Endvokals,
Dat.	u, ęciu;	om, ętom;
Acc.	wie der Nom.;	wie der Nom.;
Voc.	wie der Nom.;	wie der Nom.;
Instr.	em, ęciem;	ami;
Loc.	e, u, ęciu.	ach.

Beispiele der dritten Deklination.

Einzahl.

N.	piwo das Bier	pole das Feld	cielę das Kalb
G.	piwa des Bieres	pola	cielęcia
D.	piwu dem Biere	polu	cielęciu
A.	piwo das Bier	pole	cielę
V. o!	piwo Bier!	pole	cielę
I. (z)	piwem mit dem Biere	polem	cielęciem
L. w.	piwie in dem Biere	polu	cielęciu

Mehrzahl.

N.	piwa die Biere	pola die Felder	cielęta die Kälber
G.	piw der Biere	pól	cieląt
D.	piwom den Bierern	polom	cielętom
A.	piwa die Biere	pola	cielęta
V. o!	piwa Biere!	pola	cielęta
I. (z)	piwami mit den Bierern	polami	cielętami
L. w.	piwach in den Bierern	polach	cielętach

Declination des hinweisenden Fürwortes dieser, diese, dieses
(der, die, das) ten, ta, to.

Einzahl.

	männlich.	weiblich.	sächlich.
N.	ten dieser	ta diese	to dieses
G.	tego dieses	těj dieser	tego dieses
D.	temu diesem	těj dieser	temu diesem
A.	tego diesen	tę diese	to dieses
I. (z)	tym mit diesem	tą mit dieser	tém mit diesem
L. w.	tym in diesem	těj in dieser	tém in diesem

Mehrzahl.

N.	ci diese	te diese
G.	tych dieser	tych dieser
D.	tym diesen	tym diesen
A.	tych diese	tych diese
I. (z)	tymi mit diesen	těmi mit diesen
L. w.	tych in diesen	tych in diesen

Es heißt also z. B.:

- N. ten robotnik, ta dziewczyna, to ciełę.
 A. tego robotnika, tę dziewczynę, to ciełę.
 I. z tym robotnikiem, z tą dziewczyną, z tēm ciełęciem etc.

Declination der besitzanzeigenden Fürwörter mein, dein, sein, unser, euer, ihr.

Einzahl.

	männlich.	weiblich.	sächlich.
N.	mój mein	moja ob. ma meine	moje ob. me mein
G.	mojego ob. mego	mojěj oder méj	mojego ob. mego
D.	mojemu ob. memu	mojěj oder méj	mojemu ob. memu
A.	mojego ob. mego	moją oder mą	mojon oder me
I. (z)	moim oder mym	moją oder mą	mojon oder mēm
L. w.	moim oder mym	mojěj oder méj	mojém oder mēm

Mehrzahl.

	Verbunden mit Personen- namen.	Verbunden mit Tier- und Sachnamen.
N.	moi meine (Arbeiter)	moje ob. me meine (Pferde, Stiefel)
G.	moich oder mych	moich oder mych
D.	moim oder mym	moim oder mym
A.	moich oder mych	moje oder me
I. (z)	moimi oder mymi	mojemi oder memi
L. w.	moich oder mych	moich oder mych

Ebenso werden dekliniert:

twoj dein	twoja deine	twoje dein,
swój sein	swoja seine	swoje sein,
nasz unser	nasza unsere	nasze unser,
wasz euer	wasza eure	wasze euer,
ich ihr, ihre, ihr, bleibt in allen Fällen gleich.		

Konjugation des Zeitwortes.

Für unsere Zwecke dürfte genügen die Konjugation in der Befehlsform und in der Tätigkeitsform der drei Hauptzeiten: Gegenwart, Vergangenheit und Zukunft.

Befehlsform.

Die Befehlsform in der Einzahl wird gebildet von der dritten Person der Gegenwart a) durch Wegwerfung der Vokalendung i, y, e, ie; b) Zeitwörter, die in der dritten Person auf a endigen, nehmen ein j an.

In der Mehrzahl wird der Befehlsform der Einzahl die Silbe cie angehängt.

Beispiele.

Grundform.	3. Pers. d. Gegenwart.	Befehlsform.
wolać rufen	wola	wolaj rufe, wolaj-cie rufet
czynić tun	czyni	czyn tu, czyn-cie tu(e)t
słyszeć hören	słyszy	słysz hör, słysz-cie höret
siec mähen	siecz	siecz mähe, siecz-cie mähet
kopać baden	kopie	kop bad, kop-cie badet
orać pflügen	orze	orz pflüge, orz-cie pflüget
siać säen	sieje	siěj säe, siěj-cie säet
robić arbeiten	robi	rób arbeite, rob-cie arbeitet
pić trinken	pije	pij trinke, pij-cie trinket

Gegenwart.

Diese ist die schwerste Form. Bei regelmäßigen Zeitwörtern wird sie aus der Grundform in folgender Weise gebildet:

Einzahl.

Grundf.	wolać	czynić	słyszeć	kopać	pić
1. Persf.	wola-m ich rufe	czyni-ę	słysz-ę	kop-ię	pij-ę
2. Persf.	wola-sz du ruffst	czyni-sz	słyszysz	kopie-sz	pije-sz
3. Persf.	wola er ruft	czyni	słyszysz	kopie	pije

Meßzahl.

1. Persf.	wola-my wir rufen	czyni-my	słyszysz
2. Persf.	wola-cie ihr rufet	czyni-cie	słyszysz
3. Persf.	wola-ją sie rufen	czyni-ą	słysz-ą

1. Persf.	kopie-my	pije-my
2. Persf.	kopie-cie	pije-cie
3. Persf.	kopi-ą	pij-ą

Bei den unregelmäßigen und überhaupt allen Zeitwörtern kommt es in der Gegenwart darauf an, daß man die Form der 1. und 2. Person in der Einzahl kennt.

Die Stammform der 1. Person in der Einzahl ist gleich der der 3. Person in der Meßzahl, die Endung m wird zu ja und ę zu ą; z. B.:

ciepać werfen	jechać fahren	nosić tragen
ciepam ich werfe	jadę ich fahre	noszę ich trage
ciepają sie werfen	jadą sie fahren	noszą sie tragen.

Die Stammform der 2. Person in der Einzahl ist gleich den übrigen Formen; also

ciepa-sz du wirfst	jedzie-sz du fährst	nosi-sz du trägst
ciepa er wirft	jedzie er fährt	nosi er trägt
ciepa-my wir werfen	jedzie-my wir fahren	nosi-my wir tragen
ciepa-cie ihr werfet	jedzie-cie ihr fahret	nosi-cie ihr traget.

Wer also die Form der 1. und 2. Person in der Einzahl kennt, der muß jedes Zeitwort in der Gegenwart conjugieren können.

Hier möge eine Anzahl Zeitwörter folgen, denen diese 2 Formen beigelegt sind:

przewracać wenden, przewracam przewracasz	zbiierać klaben, zbieram zbierasz
składać abladen, składam składasz	odbiierać abnehmen, odbieram odbierasz
kłaść laden, kładę kładziesz	tkać hineinstecken, tkam tkasz

kopać haden, kopię kopiesz
 okrawać beidneiden, okrawam, okrawasz
 słuchać gehorchen, słucham słuchasz
 czekać warten, czekam czekasz
 pracować arbeiten, pracuję pracujesz
 robić arbeiten, robię robisz
 wozić fahren, einfahren, wożę wozisz
 młócić drechseln, młócę młócisz
 kropić begießen, kropię kropisz
 sadzić pflanzen, legen, sadzę sadzisz
 grabić rechen, grabię grabisz
 mówić sprechen, mówię mówisz
 włóczyć eggen, włócę włócysz
 suszyć trodnen, suszę suszysz
 leżeć liegen, leżę leżysz
 mieć haben, mam masz
 iść gehen, idę idziesz

paść hüten, flütern, pasę pasiesz
 rwać reißen, pflüden, rwieć rwiesz
 żąć mähen mit der Sichel, żnę żniesz
 rznąć idneiden, rznąć rzniesz
 gnać treiben, żenę żeniesz
 mleć mahlen, mieleć mieleiesz
 chcieć wollen, chcę chcesz
 widzieć sehen, widzę widzisz
 wiedzieć wissen, wiem wiesz
 słuzyc dienen, służę służysz
 doić melken, doję doiesz
 bić schlagen, buję bijesz
 napoić tränken, napoję napoiesz
 ryć araben mit dem Grabsteine, ryję ryiesz
 gryźć beißen, gryzę gryziesz
 jeść essen, jem jesz (jedzą)
 kraść diehlen, kradnę kradniesz
 siedzieć sitzen, siedzę siedzisz
 móżd können, mogę moiesz
 biedż laufen, bieję bieziesz
 piec baden, piekę piecesz

Die Vergangenheit.

Diese Zeit hat für jedes Geschlecht eine besondere Form und wird gebildet, indem an das Zeitwort in der Grundform nach Weglassung des e folgende Endungen angehängt werden:

Einzahl.

männlich	weiblich	sächlich
łem	łam	łom
leś	łaś	łoś
ł	ła	ło

Meßzahl.

liśmy	łyśmy	łyśmy
liście	łyście	łyście
li	ły	ły

	wołać	rufen
wolałem	wolałam	wołałam ich habe gerufen
wolałeś	wolałaś	wołałaś du hast gerufen
wolał er	wolała sie	wołało es hat gerufen
wolaaliśmy	wolałyśmy	wołałyśmy wir haben gerufen
wolałiście	wolałyście	wołałyście ihr habt gerufen
wolałi	wolały	wołały sie haben gerufen

Ausnahmen:

kląć laden, kład-lem etc.	iść gehen, szed-lem
leżeć liegen, leża-lem	kraść stehlen, krad-lem
mieć haben, mia-lem	siedzieć sitzen, siedzia-lem
chcieć wollen, chcia-lem	móść können, mógł-lem
widzieć sehen, widzia-lem	bieźć laufen, bieg-lem
wiedzieć wissen, wiedzia-lem	piec baden, piek-lem
jeść essen, jad-lem	

Zukunft.

Die Zukunft wird gebildet, indem das Hilfszeitwort być (sein) der 3. Person in der Vergangenheit vorgefetzt, oder der Grundform nachgefetzt wird.

Einzahl.

będę wołać	wołała	wołało ich werde rufen
będziesz wołać	wołała	wołała du wirst rufen
będzie wołać er	wołała sie	wołało es wird rufen

Mehrzahl.

będziemy wołać	wołały	wołały wir werden rufen
będziecie wołać	wołały	wołały ihr werdet rufen
będą wołać	wołały	wołały sie werden rufen

oder

wołać będę	ich werde rufen
wołać będziesz	du wirst rufen zc.
wołać będzie	
wołać będziemy	
wołać będziecie	
wołać będą	

Bei manchen Zeitwörtern hat die Form der Gegenwart die Bedeutung der Zukunft; z. B.

dać geben, kupić kaufen, znaleźć finden, skoczyć springen.	
puścić loslassen, chwycić fangen, greifen, strzelić schießen.	
dam ich werde geben	damy wir werden geben
dasz du wirst geben	dacie ihr werdet geben
da er wird geben	dają sie werden geben

Desgleichen bei solchen Zeitwörtern, welche mit einem Verhältnißworte zusammengesetzt sind; z. B. po-jechać fahren, s-kończyć beendigen, u-zczynić tun, po-słać schicken, u-rwać abreißen, s-chować aufheben.

pojade ich	werde fahren
pojedziesz du	wirst fahren zc.
pojedzie	
pojedziemy	
pojedziecie	
pojada	

Die fragende Form des Zeitwortes ist dieselbe wie die ausfagende; also

wołałeś? hast du gerufen? slyszales? hast du gehört?

Die verneinende Form des Zeitwortes wird gebildet durch Vorsehung des nie, also

nie wołaj!	rufe nicht!	nie slyszy er	hört nicht
		nie robią sie	arbeiten nicht.

Steigerung der Eigenschaftswörter, die als Umstandswörter gebraucht werden.

Der Komparativ wird gebildet durch Anhängung von j oder éj; harte Konsonanten werden in milde verwandelt. Der Superlativ wird aus dem Komparativ gebildet durch Vorsehung der Silbe naj.

Beispiele.

ładny schön	ładniejszy schöner	ładny am schönsten
ładnie schön	ładniej schöner	ładnie am schönsten
		najładniej
	ładny nahe	am nächsten
	ładnie blisko	najbliziej
ładny geschwind	ładniej prędzej	najprędzej
ładnie gerade	ładniej prościej	najprościej
ładny hart	ładniej twarżej	najtwardziej
ładnie niedrig	ładniej niżiej	najniżiej
ładny hoch	ładniej wyżej	najwyżej
ładnie tief	ładniej głębiej	najgłębiej
ładny breit	ładniej szerzej	najszerzej
ładnie weit	ładniej dalej	najdalej
ładny gut	ładniej lepiej	najlepiej
ładnie schlecht	ładniej źle	najgorzej
ładny viel	ładniej więcej	najwięcej
ładnie wenig	ładniej mało	najmniej

Polnische Binbewörter.

und i	denn bo, albowiem
auch téz	weil poniewaz
oder albo	daß ze, iz
schon już	als jak
sowohl — als auch jak — tak	wann kiedy
zuerst naprzód	dann wtedy
ferner daléj	sohalb skoro
hernach potém	saum ledwo
wieder znowu, zaś	balb zaraz
zulezt nakoniec	wenn gdyby, jezliby, jezeliby
aber a, ale, zaś	daß aby, zeby
weder — noch ani — ani	deshalb dla tego
entweder — oder albo — albo	daher tedy
obgleich choç, chociaż	ob czy
wenn gdy, jezli, jezeli	weshalb czemu
jedoch jednak, jednakże	woher zkąd
doch, dennoch przeciez	daher ztąd

Benennungen von Seiten.

Deutsch	Polnisch	Aussprache
Die Zeit	czas	tschas
Das Jahr	rok, pl. lata	rock
Der Monat	miesiac, pl. miesiace	mjeschonz
Januar	styczen	stitschenj
Februar	luty	lutty
März	marzec	maschetz
April	kwiecień	kwjetschenj
Mai	maj	maj
Juni	czerwiec	tscherwjetz
Juli	lipiec	lipjetz
August	sierpień	scherpjenj
September	wrzesień	wscheschenj
Oktober	październik	paschdschernick
November	listopad	listopad
Dezember	grudzień	grudschenj
Die Woche	tydzien, pl. tygodnie	tydschenj, pl. tygodnje
Sonntag	niedziela	njedschella
Montag	poniedziałek	ponjedschaleck
Dienstag	wtorek	wtoreck

Deutsch

Polnisch

Aussprache

Mittwoch	środa	schroda
Donnerstag	czwartek	tschwarteck
Freitag	piątek	pjonteck
Sonabend	sobota	ssobotta
Der Tag	dzień, pl. dni	dschenj, pl. dnji
Die Stunde	godzina, pl. godziny	godschina, pl. godschini
heute	dziś und dzisiaj	dschisch, dschischaj
gestern	wczoraj	wtschoraj
vorgestern	przedwczoraj	pschedwtschoraj
morgen	jutro	jutro
übermorgen	pojutrze	pojutsche
Der Morgen	rano	rano
Der Mittag	południe	połudnje
Der Abend	wieczór	wjetschur
Die Nacht	noc	notz
vormittags	dopółdnia	dopoludnja
nachmittags	popołudniu	popoludnju
In der Nacht	w nocy	w notzy
Um 6 Uhr	o szóstej (godzinie)	o schustej godschinje
Um 10 Uhr	o dziesiątej (godzinie)	o dscheschontej godschinje
Um 2 Uhr	o drugiej (godzinie)	o drugjej godschinje
Abends um 8 Uhr	wieczór o osmej (godzinie)	wietschur o usmej godschinje

Zahlen.

jeden, jedna, jedno	jeden, jedna, jedno
dwa, dwie	dwa, dwie
trzy	tschy
cztery	tschtery
pięć	pjentsch
sześć	scheschtsch
siedem	schedem
osiem	oschem
dziewięć	dschewjentsch
dziesięć	dscheschtsch
jedenaste	jedenaschtsche
dwanaście	dwanaschtsche
trzyaste	tschynaschtsche
czternaście	tschternaschtsche

Deutsch	Polnisch	Aussprache
15	piętnaście	pijntnaschtsche
16	szesnaście	schesnaschtsche
17	siedemnaście	schedemnaschtsche
18	osiemnaście	oschemnaschtsche
19	dziewiętnaście	dschewjntnaschtsche
20	dwadzieścia	dwadscheschtscha
21 u. f. w.	dwadzieścia jeden	dwadscheschtscha jeden etc.
30	trzydzieści	tschydscheschtschi
40	czterdzieści	tschterdscheschtschi
50	pięćdziesiąt	pijentschdscheschont
60	sześćdziesiąt	scheschtschdscheschont
70	siedemdziesiąt	schedemdscheschont
80	osiemdziesiąt	oschemdscheschont
90	dziewięćdziesiąt	dschewjntschdscheschont
100	sto	sto
1000	tysiąc	tyschonz
$\frac{1}{4}$	ćwierć	tschwjertsch
$\frac{1}{2}$	pół	pol (pou)
$\frac{3}{4}$	trzy ćwierci	tschy tschwjertschi
$1\frac{1}{2}$	półtora	poltora
wiel	wiele	wjele
wenig	malo	malo
ein wenig	trochę	trochen
genug	dosyć, dość	dossytsch, doschtsch
alles	wszystko	wschystko

Beim Zählen der Gegenstände steht von fünf an das Hauptwort im Genitiv.

1 Pferd — jeden koń	4 Pfennig — cztery fenyni
2 Pferde — dwa konie	5 Pfennig — pięć fenigów etc.
3 Pferde — trzy konie	1 Pfund — jeden funt
4 Pferde — cztery konie	2 Pfund — dwa funty
5 Pferde — pięć koni etc.	3 Pfund — trzy funty
1 Pfennig — jeden fenyn	4 Pfund — cztery funty
2 Pfennig — dwa fenyni	5 Pfund — pięć funtów etc.
3 Pfennig — trzy fenyni	1 Mann — jeden chłop

2 Männer — dwaj chłop	4 Mark — cztery marki
3 Männer — trzej chłop	5 Mark — pięć marek etc.
4 Männer — czterej chłop	$\frac{1}{4}$ Pfund — ćwierć funta
5 Männer — pięć chłopów etc.	$\frac{1}{2}$ Pfund — pół funta etc.
1 Tag — jeden dzień	$\frac{1}{2}$ Bentner — pół centnara etc.
2 Tage — dwa dni	$1\frac{1}{2}$ Meter — półtora metra etc.
3 Tage — trzy dni	$\frac{3}{4}$ Liter — trzy ćwierci litra
4 Tage — cztery dni	1 Weib — jedna kobieta
5 Tage — pięć dni etc.	2 Weiber — dwie kobiety
1 Kuh — jedna krowa	3 Weiber — trzy kobiety
2 Kühe — dwie krowy	4 Weiber — cztery kobiety
3 Kühe — trzy krowy	5 Weiber — pięć kobiet etc.
4 Kühe — cztery krowy	1 Stunde — jedna godzina
5 Kühe — pięć krow etc.	2 Stunden — dwie godziny
1 Mark — jedna marka	3 Stunden — trzy godziny
2 Mark — dwie marki	4 Stunden — cztery godziny
3 Mark — trzy marki	5 Stunden — pięć godzin etc.

Einige Befehlsformen.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Seil	Bądz!	Bondschi!
Seidl	Bądzcie!	Bondschtsche!
Arbeits!	Rób!	Rubi!
Arbeitet!	Róbcie!	Rubtsche!
Höre auf!	Przestań!	Psche tanj!
Höret auf!	Przestańcie!	Pschestanjsche!
Steh!	Stój!	Stuj!
Stehet!	Stójcie!	Stujtsche!
Steh nicht!	Nie stój!	Nje stuj!
Stehet nicht!	Nie stójcie!	Nje stujtsche!
Geh!	Idź!	Idsch!
Gehet!	Idźcie!	Idschtsche!
Komm!	Pójdź!	Pujdsch!
Kommt!	Pójdźcie!	Pujdschtsche!
Fahre!	Jedź!	Jedsch!
Fahret!	Jedźcie!	Jedschtsche!
Gib!	Daj!	Daj!
Gibt!	Dajcie!	Dajtsche!
Bringe!	Przynies!	Pschynjesch!
Bringet!	Przyniescie!	Pschynjeschtsche!
Beeile dich!	Uwiał się! (spiesz się!)	Uwiał schen! (Spjesch schen!) 2*

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Beißt euch!	Uwijajcie się! (spieszcie się!)	Uwijajtsche schen! (Spjeschtscheschen!
Sprich!	Mów!	Muw!
Sprecht!	Mówcie!	Muwtsche!
Sprecht nicht!	Nie mówcie!	Nje muwtsche!
Laßt nicht!	Nie śmiećcie się!	Nje schmjejtsche schen!

Einige andere Formen des Zeitwortes.

ich bin	jestem	jestem
du bist	jestes	jestesch
er ist	jest	jest
wir sind	jestesmy	jesteschmy
ihr seid	jestescie	jesteschtsche
sie sind	są	son
ich bin gewesen	m. byłem, f. byłam	bylem, bylam
du bist gewesen	byłeś, byłaś	bylesch, bylasch
er ist gewesen	był, była	byl, byla
wir sind gewesen	byliśmy, byliśmy	bylischmy, bylischmy
ihr seid gewesen	byliście, byliście	bylischtsche, bylischtsche
sie sind gewesen	byli, były	byli, byly
ich werde sein	będę	benden
du wirst sein	będziesz	bendschjesch
er wird sein	będzie	bendschje
wir werden sein	będziemy	bendschjemy
ihr werdet sein	będziecie	bendschetsche
sie werden sein	będą	bendon
Du kannst	możesz	moschesch
Ihr könnt	możecie	moschetsche
Du mußt	musisz	muschisch
Ihr müßt	musicie	muschitsche
Du willst	chcesz	chcesch
Ihr wollt	chcecie	chcetsche
Du wirst gehen	pójdiesz	pojdschesch
Ihr werdet gehen	pójdziecie	pojdschetsche
Du wirst fahren	pojedziesz	pojedschesch
Ihr werdet fahren	pojedziecie	pojedschetsche

Du — ty und ihr — wy wird den Zeitwörtern nur dann beigelegt, wenn ein besonderer Nachdruck darauf ruht.

Wenn die polnischen Arbeiter antommen.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Wie heißt du?	Jak się nazywasz?	Jak schen nasywasch?
Wann bist du geboren?	Kiedyś się urodził?	Kjedysch schen urodschil?
Wo bist du geboren?	Gdzieś się urodził?	Gdschesch schen urodschil?
In welchem Kreise?	W którym powiecie?	Wktorem powjetsche?
Woher bist du?	Ząd jesteś?	Skond jestesch?
Was bist du?	Czem jesteś?	Tschem jestesch?
Welcher Religion bist du?	Jakiejś wiary?	Jakjejsch wiary?
Ledig oder verheiratet?	Samotny albo ożeniony?	Samotny albo oschenjony?
Dieselbe Frage bei weibl. Pers.	Samotna albo ożeniona?	Samotna albo oschenjona?
Hier ist eure Stube.	Tu jest wasza izba.	Tu jest wascha isba.
Hier habt ihr einen Tisch, zwei Bänke und einen Eimer.	Tu macie stół, dwie ławki i wiadro (węborek).	Tu matsche stol, dwje lawki i wjadro (wenborek).
Jeder bekommt noch einen Kochtopf, eine Schüssel, einen Strohsack und eine Dede zum Zudecken.	Każdy dostanie jeszcze garniec do gotowania, miske, siennik i koldrę do przykrycia.	Kaschdy dostanje jeschtsche garnjecz do gotowanja missken, schennik i koldren do pschykrytschja.
Zum Arbeiten erhält jeder einen Rechen, eine Rübenhade, ein Kartoffelkörbel, eine Sichel, ein Grabeisen u. eine Düngergabel.	Do roboty dostanie każdy grabie, motykę rzepią, koszyk do kartofli, sierp, rydel i widły gnojowe.	Do roboty dostanje kaschdy grabje motyken schepjon, koschyk do kartofli, scherp, rydell i widly gnojowe.
Nach der Arbeit müßt ihr die Arbeitsgeräte wieder bei der Geschirrkammer abgeben.	Po robocie musicie narzędzie zaś na komorzę narzędzi oddać!	Po robotsche muschitsche naschendschje sasch nakomorsche naschendschi oddatsch.

Deutsch.
Was fehlt noch?

Wenn ihr etwas kaufen wollt, so geht zum Krämer; er wohnt bei der Kirche.

Jeder erhält pro Tag 1 Liter abgelassene Milch u. 1/2 Pfund Butter pro Woche beim Küfer.

Jedes Mädchen erhält 2 Pfund Mehl u. 1 Pf. Graupe.

Jeder bekommt ein Brot holt es zu Mittag in der Kanzlei.

Heute bekommt ihr Fleisch in der Küche.

Der Assistent wird euch Mehl auf dem Schüttboden geben Sole für alle Kartoffeln im Keller.

Kommt mittags um Kohle

Der Schaffer wird euch Holz geben.

Ihr habt mir die Papiere noch nicht gegeben. Bringt sie nach der Kanzlei. Ich werde euch eintragen.

Polnisch.
Co jeszcze brakuje?

Gdy co kupić chcecie, to idźcie do kupca; on mieszka przy kościele.

Każdy dostanie na dzień liter spuszczanego mleka i pół funta masła na tydzień u sernika.

Każda dziewczyna dostanie dwa funty mąki i funt krupu (kaszy).

Każdy dostanie bochenek chleba, p zydźcie poń na południe do kancelaryi.

Dziś dostaniecie mięsa w kuchni.

Asistent wam mąkę da na sypalni.

Idź potem dla wszystkich po kartofle do piwnicy (sklepu).

Przyjdźcie na południe po węgle.

Szafarz wam drzewa da.

Jeszcze nie oddaliście papierów. Przynieście je do kancelaryi. Ja was w książkę wpiszę.

Aussprache.
Zo jeschtsche brakuje?

Gdy zo kupitsch chcetsche, to idschtsche do kupza; on mjeschka pschy koschtschjele.

Kaschdy dostanje na dschenjliter spuschtschanego mleka i pou (pol) funta masła na tydschenj u ssernika.

Kaschda dschewtschyna dostanje dwa funty monki i funt krupu(kaschy).

Kaschdy dostanje bochenneck chleba, pschyjdschtsche ponj na połudnje do kancelaryi.

Dschisch dostanje tsche mjenssa w kuchni

Assistent wam monken da na ssypalni.

Idsch potem dla wschystkich po kartofle do piwnicy (sklepu).

Pschyjdschtsche na połudnje po wengle.

Schaffasch wam dschewa da.

Jeschtsche nje oddališchtsche papierow. Pschynjeschtsche je do kancelaryi. Ja was w kschonschken wpischen.

Deutsch.

Sprich langsam; ich verstehe nicht so schnell polnisch.

Morgen kommt der Doktor; jedes Mädchen muß geimpft werden. Das kostet nichts und tut nicht weh. Die Polizei verlangt das.

Ich mache euch aufmerksam; seid vorsichtig bei den Maschinen!

Ihr dürft nicht auf die Dreschmaschine trichsen, wenn sie nicht still steht.

Gebt Obacht auf Licht und Feuer!

Abends nach 9 Uhr dürfen die Männer keine Musik mehr machen!

Branntwein trinken ist in der Arbeit streng verboten.

Wie viel Tage hast du?

Wie viel Morgen hast du gemäht? Ich habe sechs Tage.

Drei Morgen. Du bekommst 9 M.

Polnisch.

Mow powoli; ja nierozumie tak prędko po polsku.

Jutro przyjdzie doktor; będzie każdej dziewczynie ośpicie szczepil. To nie kosztuje nic i nie boli. Policya tego żada.

Ja was przestrzegam; bądźcie ostrożni przy maszynach!

Nieśmiecie na młóckarnię wleźć, gdy jest w ruchu.

Miejcie baczność na światło i ogień!

Wieczorem po dziewiątej godzinie nieśmia chłopci muzyki robić.

Gorzałkę pić przy robocie jest ostro zakazano.

Löhnung.

Ile dni masz?

Ile morgów usiekłeś? Mam sześć dni.

Trzy morgi. Dostaniesz dziewięć marek.

Aussprache.

Mow powoli; ja nierosumien tak prentko po polsku.

Jutro pschyjdsche doktor; bendsche kaschdej dschewtschynje oschpitze schtschepil. To nje koschtuje niz i nje bolli. Policya tego schonda.

Ja was pschestschegam; bondschtsche ostroschni pschy maschynach!

Njeschmjetsche na mlotzkarnjen wleschtsch, gdy jest w ruchu.

Mjejtsche batschnoschtsch na schwatlo i ogjenj!

Wjetschorem po dschewjontej godschinje njeschmjion chlopi musyki robotsch.

Goschalken pitsch pschy robotsche jest ostro sakasano

Ile dni masz?

Ile morguw uscheklesch? Mam scheschtsch dni.

Tschy morgi. Dostanjesch dschewjentsch marek.

Deutfch.	Polnifch.	Ausfprache.
Du bekommst 8,50 Mark.	Dostaniesz osiem marek pięćdziesiąt fenygów.	Dostanjesch oschem marek pjentschdscheschont fenygów.
Du bekommst 11,75 Mark.	Dostaniesz jedenaście marek siedemdziesiąt pięć fenygów.	Dostanjesch jedenaschtsche marek schedemdscheschontpjentsch fenygów.
Du bekommst 10 Mark Lohn; aber die ersten 5 Wochen bleiben jedesmal 3 M. als Kaution stehen. Bei der Abreise im Herbst erhältst du das ganze Geld heraus.	Dostaniesz dziesięć marek zapłaty; ale pierwsze pięć tygodni zostaną każdy raz trzy marki za kaucyją odciągnięte. Przy odjeździe na jesień otrzymasz cały zarobek wypłacony.	Dostanjesch dscheschjentsch marek sapłaty; ale pwjerwsche pjentsch tygodni sostonon kaschdy ras tschy marki sa kauzyjon otdschongnente. Pschy odjasdsche na jeschenj otschymasch zaly sarobeck wypłacony.

Nebensarten bei der Arbeit.

Seid ihr alle da?	Jesteście tu wszyscy?	Jesteschtsche tu wschyszcy?
Wer ist nicht da?	Kto tu braknie?	Kto tu braknje?
Warum ist er nicht da?	Czemu tu nie jest?	Tschemu tu nje jest?
Er ist krank.	Jest chory.	Jest chory.
Was fehlt ihm?	Cóż mu jest?	Zosch mu jest?
Ich werde nach dem Doktor schicken.	Posłę po doktora.	Poschlenpo doktora.
Du siehst so schlecht aus.	Zle wyglądasz.	Schle wyglondasch.
Bist du krank?	Jestes chory?	Jestesch chory?
Geh nach Hause!	Idź do domu!	Idsch do domu!
Laß dir Tee kochen!	Daj sobie herbaty uwarzyć!	Dajssobje herbaty uwaschytsh!
Warum kommst du so spät?	Czemu przychodzisz tak późno?	Tschemu pschycho-dschisch tak pujschno?

Deutfch.	Polnifch.	Ausfprache.
Ihr müßt pünktlich kommen!	Musicie na czas przyjść!	Muschitsche na tschas pschyjschtsch!
Das ist gut.	To jest dobrze.	To jest dobsche.
Das ist schlecht.	To jest źle.	To jest schle.
Das mußt du besser machen.	To musisz lepiej zrobić.	To muschisch lepiej srobitsch.
So mußt du das machen.	Tak to musisz zrobić.	Tak to muschisch srobitsch.
Hast du gesehen?	Widziałeś?	Widschalesch?
Mach das noch einmal!	Zrób to jeszcze raz!	Srob to jeschtsche ras!
Sei nicht so dumm!	Nie bądź taki głupi!	Nje bondsch taki głupi!
Du Faulenzer.	Ty leniwce (próżniaku).	Ty leniwtsche.
Seid fleißig!	Bądźcie pilni!	Bondschtsche pilnij!
Macht das ordentlich!	Zróbcie to porządnie!	Srobitsche to poschondnje!
Seht euch nicht um!	Nie oglądajcie się!	Nje ogłondajtsche schen!
Lächel nicht!	Nie śmiećcie się!	Nje schmjeitsche schen!
Zankt euch nicht!	Nie wadźcie się! (nie kłóćcie się!)	Nje wadschtsche schen (nje klutsche schen)!
Sprecht nicht!	Nie mówcie!	Nje muwtsche!
Stehet nicht!	Nie stójcie!	Nje stujtsche!
Rümmert euch um die Arbeit!	Patrzcie roboty!	Patschtsche roboty!
Wie lange wird das dauern?	Jak długo to będzie trwało?	Jak długo to bendsche trwalo?
Seid ihr schon fertig?	Jesteście już gotowi?	Jesteschtsche jusch gotowi?
Wie viel habt ihr noch?	Ile jeszcze macie?	Ile jeschtsche matsche?
Heute werdet ihr eine Stunde länger arbeiten.	Dzisiaj będziecie godzinę dłużej robili.	Dschischaj bendschetsche godschenin dluschej robili.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Was willst du?	Co chcesz?	Zo chcesz?
Weinettwegen.	Dla mnie.	Dla mnje.
Laß mich in Ruh!	Daj mi pokój!	Daj mi pokoj!
Sei still!	Bądź cicho!	Bondscht tschicho!
Halte den Mund!	Trzymaj gębę!	Tschymaj genben!
Geh fort!	Idź precz!	Idsch pretsch!
Wer war das?	Kto to był?	Kto to byl?
Du bist gewesen.	Tys był.	Tysch byl.
Ihr seid gewesen.	Wyście byli.	Wyschtsche byli.
Das ist wahr.	To jest prawda.	To jest prawda.
Das ist nicht wahr.	To jest nieprawda.	To jest njeprawda.
Schäme dich!	Wstydz się!	Wstydsch schen!
Geh auf deinen Platz!	Idź na twoje miejsce!	Idsch na twoje mjejsze!
Warte hier!	Czekaj tu!	Tschekaj tu!
Geh dort hin!	Idź tam!	Idsch tam!
Kommt zurück!	Przyjdźcie nazad!	Pschyjdschtsche nasad!
Geh! voran!	Idźcie przedemną!	Idschtsche pschedemnon!
Ich komme nach.	Ja przyjdę za wami.	Ja pschyjden sa wami.
Macht Frühstück!	Zróbcie śniadanie!	Srubtsche schnjadanje!
Macht Mittag!	Zróbcie południe!	Srubtsche połudnje!
Macht Besper!	Zróbcie podwieczorek!	Srubtsche podwje-tschorek!
Macht Feieraabend!	Zróbcie wieczór!	Srubtsche wje-tschor!
Geh! nach Hause!	Idźcie do domu!	Idschtsche do domu!
Morgen kommt pünktlich!	Jutro przyjdźcie na czas!	Jutro pschyjdschtsche na tschas!
Am Sonntag geht ihr alle in die Kirche!	W niedzieleń pójdziecie wszyscy do kościoła!	W njedschelen pójdschetsche wschyscy do koschtschola!

Die Stube.

Die Stube	izba	isba
Die Thür	drzw	dschw
Das Fenster	okno	ockno

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Der Ofen	piec	pietz
Die Kohlen	węgle	wengle
Das Holz	drzewo	dschewo
Die Asche	popiół	popjul
Das Feuer	ogień	ogjenj
Der Tisch	stół	stul
Der Stuhl	stolek	stolek
Die Bank	ławka	lawka
Das Sofa	sofa	sofa
Die Lampe	lampa	lampa
Das Licht	świeczka	schwjetschka
Der Leuchter	świecznik	schwjetschnick
Das Wasser	woda	woda
Die Flasche	flaszka	flaschka
Das Glas	szklanka	schklanka
Das Bett	łóżko	luschko
Das Handtuch	ręcznik	rentschnik
Die Seife	mydło	mydlo
Die Stiefel	bóty	butty
Die Bürste	szczotka	schtschottka
Die Bichie	wiksa	wiksa
Das Zündhölzchen	zapalka	sapalka
Der Teller	taléř	talesch
Das Messer	nóż	nusch
Die Gabel	widelce	widelze
Der Löffel	łyżka	lyschka
Die Tasse	filizanka	filischanka
Das Brot	chleb	chleb
Die Butter	masło	masslo
Die Milch	mleko	mlecko
Der Kaffee	kawa	kawa
Das Fleisch	mięso	mjenso
Der Würst	kiszka, kielbasa	kischka, kjelbasa
Der Käse	sér	sserr
Das Salz	sól	ssull
Das Bier	piwo	piwo
Guten Morgen,	Dzień dobry.	Dschenj dobry.
guten Tag		
Guten Abend.	Dobry wieczór	Dobry wjetschor.
Gute Nacht.	Dobra noc.	Dobra notz.
In Ewigkeit	Na wieki wieków.	Na wjeki wjekuw.
In Gottes Namen.	Z Panem Bogiem.	S Panem Bogiem.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Nach die Thür zu!	Zamknij drzwi!	Samknij dschwi!
Nach die Thür auf!	Otwórz drzwi!	Ottwosch dschwi!
Nach das Fenster zu!	Zamknij okno!	Samknij ockno!
Nach das Fenster auf!	Otwórz okno!	Ottwosch ockno!
Bringe Kohle und Holz!	Przynies węgli i drzewa!	Pschynjesch wengli i dschewa!
Nach Feuer im Ofen!	Zapal w piecu!	Sapall w pjetzu!
Du mußt die Asche herausnehmen.	Musisz popiół wybrać.	Muschisch popiół wybratsch.
Nehr die Stube aus!	Zamieć izbę!	Samjetsch isben!
Nach das Bett!	Pościel łóżko!	Poschtschell loschko!
Putz mir die Stiefel!	Ochendórz mi bóty!	Ochendusch mi butty!
Trag die Stiefel zum Schuhmacher!	Zanieś bóty do szewca!	Sanjesch butty do schewza!
Bringe frisches Wasser!	Przynies świeżej wody!	Pschynjesch schwjeschej wody!
Bringe mir das Frühstück!	Przynies mi śniadanie!	Pschynjesch mi schnjadanje!
Bringe mir das Mittagessen!	Przynies mi obiad!	Pschynjesch mi objad?
Bringe mir das Weiberbrot!	Przynies mi podwieczorek!	Pschynjesch mi podwjetschorek!
Bringe mir das Abendbrot!	Przynies mi kolacyą!	Pschynjesch mi kolacyon!
Hole mir Brot, Käse usw.	Przynies mi chléba, séra etc.!	Pschynjesch mi chleba, sserra etc.!
Hole mir Bier!	Przynies mi piwa!	Pschynjesch mi piwa!
Kaufe Seife!	Kup mydła!	Kup mydła!
Kaufe einen Cylinder usw.	Kup cylinder etc.!	Kup cylinder etc.!
Für 10 Pf.	Za dziesięć fenygów.	Sa dscheschentsch fenygów.
Für 20 Pf.	Za dwadzieścia fenygów.	Sa dwadscheschtscha fenygów.
Für 1 Mark.	Za markę.	Sa marken.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Für 3 M.	Za trzy marki.	Sa tschy marki.
Für 5 M.	Za pięć marek.	Sa pjentsch marek.
Ich danke.	Dziękuję.	Dschenkujen.
Es ist genug.	Dosyć jest.	Dossytsch jest.
Jetzt kannst du gehen.	Teraz możesz iść.	Teras moschesch ischtsch.
Was willst du?	Co chcesz?	Zo chcesz?
Ich verstehe nicht.	Nie rozumię.	Nje rosumien.
Sprich deutsch!	Mów po niemiecku!	Muw po njemjetzku!

Der Hof — dwór.

Gebäude, Geräte usw.	Die Pumpe — pompa
Der Wirtschaftshof — dwór	Der Trog — koryto
Der Hofraum — dworzisko, dwórek	Der Eimer — wiadro (węborek)
Das Bohnhaus — dom	Das Schaff — grot (wanna)
Der Hausflur — sień	Die Kanne — konew
Die Kammer — komora	Der Dünger — gnój
Die Küche — kuchnia	Die Sauche — gnojówka
Der Keller — piwnica (sklep)	Das Faß — beczka
Die Treppe — schód	Der Misthaufen — kopacz
Der Boden — góra	Die Mistgabel — widły
Der Speicher — śpichlerz (spiksz)	Der Wagen — wóz
Der Schüttboden — sypalnia	Der Leiterwagen — wóz wdriabich
Der Schuppen — szopa	Der Düngewagen — wóz do gnoju
Der Stall — chléw	Der Karren — tarczka
Der Pferdeistall — stajnia	Der Kutschwagen — karéta, bryczka
Der Schweinestall — świński chléw	Das Stroh — słoma
Der Schafstall — owczarnia	Die Siede — sieczka, siekanie
Die Krippe — żłób	Der Sand — piasek
Der Hühnerstall — kurnik	Der Kies — żwir
Der Laubenschlag — gołębnik	
Das Tor — wrota	Hauttiere: Einj. Mehr.
Das Türchen — furtka	Das Vieh — bydło
Der Zaun — płot	Ein Stück Vieh — bydłę, bydłęta
Der Garten — ogród	Das Pferd — koń, konie
Der Brunnen — studnia	

Der Hengst — ogier
 Die Stute — klacza, klacze
 Das Fohlen — źrebie, źrebięta
 Der Stier — byk, byki
 Der Ochś — wół, wóły
 Die Kuh — krowa, krowy
 Die Kalbe — jałowica, jałowice
 Das Kalb — ciele, cieleta
 Das Ochsenfals — wolik, woliki
 Das Kuhfals — jałowka, jałowki
 Das Schwein — swinia, swinie
 Der Eber — kiędróz, kiędroze (kiernoz)
 Die Sau — maciora, maciory
 Das Ferkel — prosię, prosięta
 Das Schaf — owca, owce
 Der Widder — baran, barany
 Das Lamm — jagnię, jagnięta
 Der Esel — osiel, osly
 Der Hund — pies, psy
 Die Katze — kot, koty
 Die Gans — geś, geśi
 Das Gänśchen — gąsie, gąsięta (pile)
 Die Ente — kaczką, kaczkę
 Die Hühner — kury
 Der Hahn — kokot, kokoty (kogut)

Die Henne — kura, kury
 Das Hühnchen — kurczę, kurczęta
 Die Taube — gośab, gołębie
 Das Läubchen — gołębie, gołębięta
 Das Truthuhn — indyk, indyki
 Das Perlhuhn — perlówka, perlówki (perlica)
 Der Pfau — paw, pawy

Anderere Tiere.

Der Hirsch — jelen, jelenie
 Das Reh — sarna, sarny
 Der Hase — zając, zające
 Das Rebhuhn — kuropatwa, kuropatwy
 Die Ratte — szcur, szcury
 Die Maus — mysz, myszy
 Die Schwalbe — jaskółka, jaskółki
 Der Sperling — wróbel, wróble
 Die Fliege — mucha, muchy
 Die Biene — pszczola, pszczoły
 Der Bienenstos — ul
 Der Fisch — ryba, pl. ryby

Deutſch.

Polniſch.

Ausſprache.

Nach das Thor auf!
 Nach das Thor zu!
 Du wirſt Hoź haben.
 Das Vieh hat naś.
 Hole Stroh zum Streuen!
 Streue dem Vieh!
 Streue den Pferden!

Otwórz wrota!
 Zamknij wrota!
 Będziesz drzewo rąbał.
 Bydło ma mokro.
 Idź po słomę do posłania!
 Pościel bydłu!
 Pościel koniom!

Ottwoſch wrotta!
 Samknij wrotta!
 Bendschesch dschewo ronbal.
 Bydło ma mockro.
 Idsch po slomen do poslanja!
 Poschtschell bydłu!
 Poschtschell konjom!

Deutſch.

Polniſch.

Ausſprache.

Hörmerdet den Kuhſtall ausmisten
 Ihr merdet d. Pferdeſtall ausmisten.
 Ihr müßt den Dünger auseinanderziehen.
 Du wirſt Siedeschnneiden.

Wyrzućcie gnój z chlewa.
 Wyrzućcie gnój ze stajni.
 Musicie gnój rozwlęc.
 Będziesz sieczkę (siekanie) rznął.

Wyschutschje gnuj z chlewa.
 Wyschutschje gnuj ze stajni.
 Muschitsche gnuj roswlezt.
 Bendschesch schetschken (schekanje) schnou.
 Napasch konje!

Füttere die Pferde ab!
 Gib den Pferden Heul
 Gib den Pferden Waſſer!
 Spann d. Pferde an!
 Spann die Pferde aus!
 Schirr die Pferde ab!
 Schirr die Pferde an!
 Saitle das Pferd!
 Das Pferd iſt krank.

Napas konie!
 Daj koniom siana!
 Daj koniom wody!
 Zaprządz konie!
 Wypządz konie!
 Zdej m z koni chomaća (szory)!
 Włóź na konie chomaća!
 Siodłaj konia!
 Ten koñ jest chory.

Daj konjom schana!
 Daj konjom wody!
 Sapschondz konje!
 Wypschondz konje!
 Sdej m skoni chomonta (schory)!
 Włos na konje chomonta!
 Schodłaj konja!
 Ten konj jest chory.

Wir müſſen d. Tierarzt holen laſſen.
 Du wirſt in die Apotheke gehen.
 Kommt Futter holen!
 Füttert die Kühe ab!
 Füttert die Schafe, Schweine u. w. ab!
 Laßt d. Vieh heraus!
 Treib das Vieh in den Stall!
 Laß den Bullen heraus!
 Binde d. Bullen an!
 Tränke die Pferde!

Musimy iść po konowala
 Pójdiesz do apteki.
 Pójdźcie po paszę!
 Popaście krowy!
 Popaście owce, swinie etc.!
 Wypuść bydło!
 Wpędź bydło do chlewa!
 Wypuść byka!
 Uwiąź byka!
 Napój konie!

Muschimy ischtsch po konowala.
 Pojdschesch do apteki.
 Pojdschtsche po pasche!
 Popaschtschekrowy Popaschtsche owce schwinje etc.!
 Wypusch bydło!
 Wpentsch bydło do chlewa!
 Wypuschtsch bycka!
 Uwions bycka!
 Napuj konje!

Deutſch.	Polniſch.	Auſſprache.
Tränke die Ochſen!	Napój woly!	Napuj woly!
Tränke das Vieh!	Napój bydło!	Napuj bydło!
Gieße Waſſer in den Trog!	Nalej wody do koryta!	Nalej wody do koryta!
Gieße Waſſer in den Eimer!	Nalej wody do wiadra (węborka)!	Nalej wody do wiadra (wenborka)!
Gieße Waſſer in das Schaff!	Nalej wody do grota (wanny)!	Nalej wody do grota (wanny)!
Binde den Hund loſ!	Spuść psa!	Spuschtsch pssa!
Binde den Hund an!	Uwiąż psa!	Uwions pssa!
Mach den Leiterwagen zurecht!	Naszykuj wóz w drabiach!	Naschykuj wos w drabiach!
Mach den Düngerwagen zurecht!	Naszykuj wóz do gnoju!	Naschykuj wos do gnoju!
Mach den Kutſchwagen zurecht!	Naszykuj karétę (bryczkę)!	Naschykuj koretten (brytschken)!
Wir werden in die Kirche fahren.	Pojedziemy do kościoła.	Pojedschemy do koschtschola!
Wir werden in die Stadt fahren.	Pojedziemy do miasta.	Pojedschemy do mjasta!
Wir werden zum Wochenmarke fahren.	Pojedziemy na targ.	Pojedschemy na targ!
Fahre ſchnell!	Jedź prędko!	Jedsch prentko!
Fahre langſam!	Jedź powoli (wolno)!	Jedsch powoli (wolno)!
Gib her die Zügel!	Daj cugle (léce)!	Daj zugle (letze)!
Wir werden zur Bahn fahren.	Pojedziemy na kolej.	Pojedschemy na kolej!
Fahre vor meine Wohnung vor!	Przyjeżdź przed moje mieszkanie!	Pschyjedsch psched moje mješchkanje!
Morgen gegen Mittag wirſt du mich auf der Bahn abholen.	Jutro koło południa przyjeżdż po mnie na dworzec.	Jutro kolo połudnja pschyjedsch po mnje nadwoschetz.
Du wirſt in die Mühle fahren!	Pojedziesz do mlyna!	Pojedschesch do mlyna!
Haſer ſchroten.	Owies śrótować.	Owjes schrotowatsch.

Deutſch.	Polniſch.	Auſſprache.
Gerſte ſchroten.	Jęczmień śrótować.	Jentschmjenj schrotowatsch.
Roggen zu Mehl mahlen.	Żyto na mąkę mleć.	Schyto na monken mletsch.
Sole ein Fuder Sand, Reiß!	Przywieś furę piasku, żwiru!	Pschywjesch furen pjasku, schwiru!

Benennungen von Perſonen.

Die Herrſchaft	państwo	panjstwo
Der Herr	pan	pan
Die Frau	pani	panji
Die Kinder	dzieci	dſchetschi
Der Sohn	syn	ssyn
Die Tochter	córka	zorka
Der Inſpektor	inspektor	inspektor
Der Schaffer	szafarz	ſchaffaſch
Der Scheuermärer	stodolny	ſtodolny
Der Schäfer	owczarz	owtschaſch
Der Hirt	pastérz, pastucha	pastesch, pastucha
Das Gefinde	czeladź	tscheladſch
Der Dienſtbote	czeladnik	tscheladnick
Der Knecht	parobek	parobeck
Die Magd	dziewka	dſchewka
Der Diener	sluga	ſluga
Der Kutſcher	woźnica	woschnitza
Der Arbeiter	robotnik	robotnick
Die Arbeiterin	robotnica	robotnitza
Der Stellmacher	kołodziej	kolodschej
Der Schmied	kowal	kowall
Der Maurer	mularz	mulaſch
Der Zimmermann	cieśla	tscheschla
Der Schloffer	ślósarz	ſchloſſaſch
Der Fiſchler	stolarz	ſtołaſch
Der Sattler	siodlarz, rymarz	ſchodlaſch, rymaſch
Der Krämer	kupiec	kupjecz
Fahre den Wagen zum Stellmacher!	Zawieś wóz do kołodzieja!	Sawjesch wos do kolodscheja!
Fahre den Wagen zum Schmied!	Zawieś wóz do kowala!	Sawjesch wos do kowalla!

Deutſch.	Polniſch.	Ausſprache.
Führe die Pferde beſchlagen!	Zaprowadź konie do podkucia!	Saprowadsch konie do podkutschia!
Trage das Kummert zum Sattler!	Zanięś chomaęo do rymarza!	Sanjesch chomonto do rymascha!
Trage das Baumzeug zum Sattler!	Zanięś uzdę do rymarza!	Sanjesch usden do rymascha!
Hole den Schloffer!	Idź po ślósarza!	Idsch po schluszascha!
Rufe den Schäfer!	Zawołaj owczarza!	Sawołaj owtschaszcha!
Rufe den Scheuerwärter!	Zawołaj stodalnego!	Sawołaj stodalnego!
Der Schaffer ſoll gleich zum Herrn kommen.	Szafarz ma zaraz do pana przyjść.	Schaffasch ina saras do pana pschyjschtsch.

Das Feld.

Das Feld	pole	polle
Der Acker	rola	rolla
Der Weg	droga	droga
Der Steg	ścieszka	schtscheschka
Das Beet	zagon	sagon
Der Anwand	uwrotnik	uwrotnick
Die Furche	brózda	brosda
Die Querfurche	przecznica	pschetschnitza
Die Erdböhle	skiba, bryla	skiba, bryla
Der Hain	miedza	mjedza
Der Kamm	górką	gorka
Das Thal	dolina, dołek	dollina, dolek
Der Pflug	plug	plug
Der Hackenpflug	radło (hok)	radło (hok)
Die Eggen	brony	brony
Die Walze	walec	walletz
Die Sämaschine	maszyna do siania	maschyna do schanja
Die Krümmer adern, pflügen	krymra	krymra
stürzen, schälen	orać	oratsch
eggen	podorać	podoratsch
säen	włóczyć	włotschytſch
walzen	siać	schtsch
	walcować	walzowatsch

Deutſch.	Polniſch.	Ausſprache.
Dünger fahren	gnój wozić	gnoj woschtsch
Dünger breiten	gnój trząść	gnoj tschonschtsch
Dünger einlegen	gnój zagrzebać	gnoj sagschebatsch

Feldfrüchte.

Das Getreide	zborze	sboſche
Der Same	nasienie	naschenje
Die Saat	sięw	schew
Der Weizen	przenica	pschenitza
Der Roggen	żyto	ſchyto
Die Gerste	jęczmień	jentschmjeni
Der Hafer	owies	owjes
Die Erbsen	groch	groch
Die Bide	wika	wicka
Der Alee	koniczyna, rosikoń	konitschyna, roschi-konj
Die Saubohnen	bób	bubb
Das Gemenge	mieszanina	mjeschanina
Die Seradella	zaradela	saradella
Der Raps	rzep, raps	schep, raps
Der Lein	len	lenn
Der Mais	kukurydza	kukurydza
Die Hirse	proso	proso
Das Heidekorn	poganka	poganka
Die Kartoffeln	kartofle	kartofle
Die Rüben	rzepa, ćwikła, buraki	scheppa, tschwikła, buracki
Die Kohlrüben	kullocha	kullocha
Das Kraut	kapusta	kapusta
Die Mohrrüben	marzew	marzew
Die Lupine	lupina	lupina
Die Disteln	oset	ossett
Die Quecken	pérz	pesch
Das Unkraut	zielsko	schelsko

Bestellung des Feldes.

Ihr werdet den Dünger fahren.	Będziecie gnój wozić.	Bendschetsche gnój woschtsch.
Vier Mädchen werden den Dünger laden.	Cztery dziewczyny będą gnój kłaść.	Tschtery dschewtschyny bendon gnój klaschtsch.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Zehn Weiber gehen den Dünger breiten.	Dziesięć kobiet pójda gnój trząśc.	Dscheschentsch kobijet pojdon gnój tschonschtsch.
Drei Gespanne (Züge) werben adern.	Trzy zaprzagi (cugi) będą orać.	Tschy sapschongi (zugi) bendon oratsch.
Du kannst den Dünger einlegen.	Ty możesz gnój zagrzebać.	Ty moschesch gnuj sagschebatsch.
Ihr könnt den Dünger einlegen.	Wy możecie gnój zagrzebać.	Wy moschetsche gnuj sagschebatsch.
Du aderst zu tief.	Ty orzesz za głębooko.	Ty oschesch sa gienbooko.
Du aderst zu seicht.	Ty orzesz za miatko.	Ty oschesch sa mjalko.
Breiter fassen!	Biesz szerszą skibę!	Bjesch scherschonskiben!
Schmäler fassen!	Biesz wąszą skibę!	Bjesch wonsschonskiben!
Du fährst das Roggenstoppelfeld schälen.	Pojedziesz rżysko (ściernisko) podorać.	Pojedschesch rsysko (schtschernisko) podoratsch.
Ihr werdet das Haferstoppelfeld stürzen.	Będziecie owsisko podorać.	Bendschetsche ow-schisko podoratsch.
Du fährst den Sturzader eggen.	Pojedziesz podorówkę włóczyć!	Pojedschesch podoruwken wło-tschytsch.
Du kannst den Kartoffelader pflügen.	Możesz kartoflisko orać.	Moschesch kartoflisko oratsch.
Du kannst hinter d. Pfluge die Kartoffeln klaben.	Możesz za plugiem kartofle zbierać.	Moschesch sa plugiem kartofle sbj-ratsch.
Ihr könnt die Queden zusammenrechen.	Możecie pérz pozgrabować.	Moschetsche pesch posgrabowatsch.
Ladet die Queden auf den Wagen!	Pokładźcie pérz na wóz!	Pokladschtsche pesch na wus!
Klaubt die Steine zusammen!	Pozbierajcie kamienie!	Posbjerajtsche kamjenje!
Morgen werden wir Weizen säen.	Jutro będziemy pszenicę siać.	Jutro bendschemy pschenizen schatsch.

Deutsch.	Polnisch.	Aussprache.
Wir werden Roggen usw. säen.	Będziemy żyto etc. siać	Bendschemy schyitto etc. schatsch.
Nehmt acht Saß Roggen mit!	Weźmijcie osiem miechów żyta!	Weschmijtsche oschem mjechuw schyitta.
Du wirfst die Maschine lenten!	Będziesz maszynę kierował!	Bendschesch maschynen kjerowall!
Schütte Samen in die Maschine!	Wsyp nasienia do maszyny!	Wssyp naschenja do maschyny!
Jetzt könnt ihr abeggen.	Teraz możecie powłóczyć	Teras moschetsche powlutschysch.
Jetzt könnt ihr walzen.	Teraz możecie wal-cować.	Teras moschetsche walzowatsch
Zehn Leute gehen die Erdschollen zer-klopfen.	Dziesięć ludzi pójda skiby (bryły, gruzły) trzaskać (tuc)	Dscheschentsch ludschijet pojdon skiby (bryły, grusly) tschaskatsch (tucz).
Die Wasserfurchen ziehen.	Przecznicze prze-orać.	Pschetschnitze pscheoratsch.
Ihr geht Disteln stechen.	Pójdziecie oset wy-rzynać.	Pojdschetsche ossett wyschynatsch.

Die Ernte — zniwo.

Ihr geht den Raps schneiden.	Pójdziecie raps żać.
Ihr geht den Raps binden.	Pójdziecie raps wiązać.
Ihr geht den Raps aufstellen	Pójdziecie raps stawiać.
Wir werden den Raps einfahren.	Będziemy raps wozić.
Der Roggen ist schon reif.	Żyto już jest dostale.
Der Roggen wird in der Woche werden wir den Roggen mähen.	Przyszły tydzień będziemy żyto sieć.
Zehn Mann gehen Roggen mähen.	Dziesięć chłopów pójda żyto sieć.
Zehn Weiber gehen abraffen.	Dziesięć kobiet pójda odbierać.
Vier Weiber werden die Garben in Puppen stellen.	Cztery kobiety pójda snopki w kupki stawiać.
Morgen werden wir die Gerste mähen.	Jutro będziemy jęczmień sieć.
Nachmittag geht ihr die Gerste wenden.	Popołudniu pójdziecie jęczmień przewracać.

Wenn der Tau weg ist, geht
ihr die Gerste binden.

Nehmt fünfzehn Schoß Strohs-
seile mit!

Du kannst die Strohsseile legen.

Macht größere Garben!

Macht kleinere Garben!

Ihr müßt die Garben fester
binden!

Macht die Leiterwagen zurecht!
Heute werden wir den Weizen
einfahren.

Du wirst auf dem Wagen laden,
Du wirst die Garben auf den
Wagen reichen.

Du kannst weiterfahren.

Das Getreideabladen in der Scheune.

Das Tor — wrota.

Die Tenne — gumno.

Der Wansen — sasiak.

Die Balken — piatr (belki).

Mach das Tor auf!

Mach das Tor zu!

Fahre auf die Tenne!

Fahre weiter!

Steige auf den Wagen!

Steige auf die Balken!

Steige in den Wansen!

Du wirst im Wansen altern.

Du wirst die Garben weiter-
reichen.

Steige auf der Leiter hinauf!

Steige auf der Leiter herunter!

Den Wagen abhalmen!

Die Blaue ausschütteln!

Fahre hinaus!

Jak rosa oschnie, pójdziecie
jęczmień wiązać.

Weźmijcie (weźcie) piętnaście
kóp powrósoł ze sobą!

Ty możesz powrósoła kłaść.

Róbcie większe snopy!

Róbcie mniejsze snopy!

Musicie snopy mocniej wią-
zać!

Naszykujcie wozy w drabiach!
Dzisiaj będziemy pszenicę
wozić.

Będziesz na wozie układał.

Będziesz snopy (snopki) na
wóz podawał.

Możesz pojeżdżać.

Die Gabel — widły.

Die Leiter — drabina.

aufladen — kłaść.

abladen — składać.

Otwórz wrota!

Zamknij wrota!

Wjeźdź na gumno!

Pojeżdź dalej!

Wleź na wóz!

Wleź na piatr (belki)!

Wleź do sasiaka!

Ty będziesz w sasiaku układał.

Ty będziesz snopy podawał.

Wleź po drabinie!

Zleź po drabinie!

Wóz obrać!

Plachtę wytrząsnąć!

Wyjeźdź z wozem!

Dreſchen — młócić.

Der Dreſchſegel — cep.

Die Dreſchmaſchine — młockar-
nia (maszyna do młócenia).

Der Rechen — grabie.

Die Wurfſchauſel — wiejaczka.

Der Beſen — miotła.

Das Getreide werfen — zborze
wiąć.

Das Getreide sieben — zborze
przesiewać.

Die Pleuder — maszyna do
wiania.

Die Faje — fajak.

Ihr werdet mit den Dreſch-
ſlegeln dreſchen.

Wir brauchen Stroß zu Stroß-
ſeilen.

Wir werden mit der Maſchine
dreſchen.

Du kannst in die Maſchine ein-
legen.

Du wirst die Garben aufbinden.

Du wirst das Stroß wegrechen.

Du kannst das Stroß binden.

Ihr könnt das Stroß binden.

Du kannst das Kurzfutter binden.

Wir werden das Getreide pleu-
dern.

Tragt die Spreu auf den Boden!

Tragt das Getreide auf den
Schüttboden!

Du kannst das Getreide auf
dem Schüttboden umſtechen
(umſchauſeln).

Morgen werden wir die Ma-
ſchine auf die Felbſcheune
rüden.

Mach die Tenne rein!

Die Kartoffeln — kartofle, ziemniaki, pérki.

Morgen werden wir Kartoffeln
legen.

Du wirst die Kartoffeln eggen.

Du wirst die Kartoffeln be-
fahren.

Nächste Woche werden wir die
Kartoffeln herausnehmen.

Das Sieb — sito, przetak.

Das Langstroß — długa słoma
(ociepka).

Das Krummstroß — drobnik.

Das Kurzfutter — zgrabki.

Die Spreu — plewy

Der Staub — proch.

Będzicie cepami młócić.

Potrzebujemy słomy na pow-
rósoła

Będziemy maszyną młócić.

Ty możesz do maszyny tkąć.

Ty będziesz snopy rozwią-
zował.

Ty będziesz słomę odgra-
bował.

Ty możesz słomę wiązać.

Wy możecie słomę wiązać.

Możesz zgrabki wiązać.

Będziemy zborze wiąć.

Zanieście plewy na górę!

Zanieście zborze na sypalnię!

Możesz zborze na sypalni
przemieszać.

Jutro zaprowadzimy maszynę
do polnej stodoły.

Zamieć umno.

Jutro będziemy kartofle
sadzić.

Pojedziesz kartofle włóczyć.

Pojedziesz kartofle oborować.

Przyszły tydzień będziemy
kartofle kopać.

Nehmt die Kartoffelkörbe mit!	Wézmijcie koszyki ze sobą!
Du wirst die Kartoffeln auf- rühren!	Ty będziesz kartofle wyoro- wać!
Schüttet die Kartoffeln in den Karren!	Wysypcie kartofle do kary!
Schüttet die Kartoffeln auf den Haufen!	Wysypcie kartofle na kupkę!
Ihr müßt die Kartoffeln gut hauben!	Musicie kartofle dobrze poz- bierać!
Dieses Fuder kommt in den Keller.	Ta fura przyjdzie do piwnicy (sklepu).
Dieses Fuder kommt in die Miete.	Ta fura przyjdzie do brogu.
Bedecket die Miete mit Stroh!	Przykrycie bróg słomą!
Bedecket die Miete mit Erde!	Przykrycie bróg ziemią!
Ihr müßt die Mieten gut zu- beden!	Musicie brogi dobrze przy- kryć!
Ihr werdet die Kartoffeln in die Brennerei fahren.	Powiezicie kartofle do go- rzelni.
Ihr werdet die Kartoffeln auf den Bahnhof fahren.	Powiezicie kartofle na ban- hof (dworzec).

Die Rüben — rzepa, ćwikła, buraki.

Die Rüben drillen (säen).	Rzepę (ćwikłę, buraki) siać.
Die Rüben behaden.	Rzepę okopować.
Du mußt tiefer haden.	Musisz głębiej kopać.
Du mußt flacher haden.	Musisz miałko kopać.
Nicht so dicht an die Rüben haden.	Nie tak blisko przy rzepie kopać.
Die Rüben nicht zubecken.	Rzepę nie zasypać.
Die Rüben berziehen (berein- geln.)	Rzepę przerywać.
Die Rüben befahren.	Rzepę oborować.
Die Rüben jäten.	Rzepę pleć.
Die Rüben pflanzen.	Rzepę sadzić.
Die Rüben herausnehmen.	Rzepę wyrywać.
Die Rüben besser abklopfen.	Rzedę lepiej oklepać.
Die Rüben abkuppen (be- schneiden).	Rzepę obrzynać.
Mach größere Köpfe!	Rób większe głąbie!
Mach kleinere Köpfe!	Rób mniejsze głąbie!

Tragt die Blätter zu Haufen!	Kładźcie nać (liście) na kupki!
Ladet die Blätter auf den Wagen!	Pokładźcie nać na wóz!
Tragt die Rüben in Mieten!	Kładźcie rzepę do brogów!
Deckt die Mieten zu!	Przykrycie brogi!

Das Heu — siano.

Die Wiese — łąka.	Der Leiterwagen — wóz wdrabiach.
Das Gras — trawa.	Der Wiesenbaum — powąz.
Die Sense — kosa.	Die Kette — łańcuch.
Der Räder — kośnik.	Der Strich — powróż.
Der Rechen — grabie.	Die Heugabel — widły do siana.
Sieben Mann gehen die Wiesen mähen.	Siedem chłopów (kośników) pójdą łąki sieć.
Zehn Weiber gehen das Heu trochnen.	Dziesięć kobiet pójdą siano suszyć.
Nachmittag geht ihr zum Heu.	Popołudniu pójdziecie do siana.
Die Schwaden zerstreuen.	Pokosy porostrząsać.
Das Heu wenden.	Siano przewracać.
Das Heu in kleine Haufen lappen.	Siano do kupków zgrabić.
Das Heu in große Haufen lappen.	Siano do kupów zgrabić.
Ihr könnt das Heu in Schuben zerstreuen.	Możecie siano na kopiska postrząsać
Ihr könnt das Heu noch ein- mal wenden.	Możecie siano jeszcze raz przewrócić.
Wir werden das Heu einfahren.	Będziemy siano wozic.
Du kannst auf dem Wagen laden.	Ty możesz na wozie układać.
Du kannst das Heu (auf den Wagen hinaufreichen) gabeln.	Ty możesz siano na wóz po- dawać.
Du mußt breiter laden.	Musisz szerzej układać.
Du mußt höher laden.	Musisz wyżej układać.
Zieht den Wiesenbaum fest an!	Przyciągcie powąz mocno!
Necht das Fuder gut ab!	Ograbcie dorze furę!
Necht die Wiese rein ab!	Pozgrabujcie siano dobrze po łące.
Geh auf den Heuboden das Heu abnehmen!	Wleż na górę siano odbierać! !

Steig auf das Fuder das Heu abladen.	Wież na furę siano składać!
Geh auf die Wiese die Gräben auspugen!	Idź na łąkę przekopy wy- czyścić.
Geh auf die Wiese die Maul- wurfsäufen zerstreuen!	Idź na łąkę kretowiska po- rostrząsać!
Ihr werdet die Sauche auf die Wiese fahren.	Będziecie gnojówkę na łąkę wozić.

Namen der Bäume, Jahreszeiten, Witterung.

Deutschn.	Polnisch.	Aussprache.
Der Wald (Nadel- holz)	bór	bur
Der Wald (Laub- holz)	las	las
Der Förster	borowy	borowy
Der Baum	drzewo	dschewo
Die Eiche	dąb	domb
Die Kiefer	sosna	ssossna
Die Buche	buk	buk
Die Tanne	jodła	jodla
Die Fichte	świerk	schwjerk
Die Haselnuß	orzecz laskowy	oschec lasskowy
Die Erle	olsza	olscha
Die Linde	lipa	lipa
Die Esche	jesion	jeschjon
Der Garten	ogród	ogrud
Der Birnbaum	grusza	gruscha
Der Apfelbaum	jablon	jablon
Der Pflaumbaum	śliwka	schliwka
Der Kirschbaum	wiśnia	wischnja
Die Pappel	topól	topull
Die Weide	wierzba	wieschba
Die Jagd	polowanie	polowanje
Der Jäger	myśliwy	myschliwy
Der Teich	staw	staw
Der See	jezioro	jeschjoro
Der Frühling	wiosna	wiosna
Der Sommer	lato	lato
Der Herbst	jesień	jeschjen
Der Winter	zima	schima
Der Norden	północ	pulnoz
Der Süden	południe	poludnje

Deutschn.	Polnisch.	Aussprache.
Der Osten	wschód	wsschud
Der Westen	zachód	sachud
Der Regen	deszcz	deschtsch
Der Schnee	śnieg	schneg
Der Hagel	grad	grad
Der Tau	rosa	rossa
Der Nebel	mgła	mgla
Das Wetter	powietrze	powjetsche

Alphabetisches Verzeichniß der wichtigsten Wörter.

A.	ab-	an-
Ab schneiden	urznąć	anschnrauben przy- śrubować
Abtritt	wychodek	ansehen obejrzyć
abarbeiten	odrobić	anspannen zaprzagać
abeggen	powłóczyć	anstrengen dokładać się
Abend	wieczór	Antwort odpowiedź
Abendbrot	wieczera	antworten odpowie- dzieć
abfahren	odjechać	Antwand uwrotnik
abfegen	omieść	Apfel jablko
abfüllern	napaść,	Apfelbaum jabłoń
naftrować	dać	Apotheke apteka
abgeben	oddać	April kwiecień
abgehen	odchodzić	Arbeit robota, praca
abgemöhen	oduc- zyć	arbeiten robić, pra- cować
abflauchen	pozbiierać	Arbeiter robotnik
abköpfen	obcinać, obrzynać	Arbeitsstag dzień ro- botny
abladen	złożyć, składać	Arzt lekarz
ablassen	spuścić	Astche popiół
abmähen	posieć	Ast galaz
abmessen	odmierzyć	aufbewahren scho- wać
abnehmen	odebrać, zdejmovać	ankommen przy- chodź
abpflücken	obrywać	anlegen (im Ofen) przyłożyć
abspugen	oczyścić	anmelden zameldo- wać
abrassen	odbiierać	aufheben podnieść, schować
abrechnen	poracho- wać się	aufhören przestać
abreißen	urwać, oderwać	aufladen nakładać
		auflesen zbierać

aufmachen otworzyć
 aufpassen uważać
 aufsameln pozbierać
 Aufseher dozorca
 aufwärts do góry
 aufzählen naliczyć
 August sierpień
 ausbessern naprawić
 ausbreiten rozpościerać
 ausbürsten wycedorzyć
 ausdrücken wymłócić
 auseinandernehmen rozebrać
 ausfegen wymieść
 aufstreifen wytrzeć
 ausgeben wydać
 ausgießen wylać
 ausgleichen wyrównać
 ausgraben wykopać
 ausheilen dopomódz
 aufheben wymiatać, zamiatać
 auskommen starczyć
 auslösen zagasić
 ausmisten gnój wyrzucić
 aufrechnen wyrachować
 austreiben wyrwać, uciec
 austrühen odpocząć
 ausschütten wysuć
 außen zewnątrz
 aufspannen wyprządz
 auswaschen wymyć
 auswinden wykręcić
 auszahlen wypłacić

Auszahlung wypłata
 Art siekiera
 B.
 Bahn kolej
 bald zaraz
 Balken belki pl.
 Bansen sąsiad
 bauen budować
 Baum drzewo
 beaufsichtigen dozorować
 bedecken przykryć
 bedienen usługiwać
 bedürfen potrzebować
 beeiilen uwijać się
 beendigendokończyć
 Beet grzęda, zagon
 befahren objechać, oborać
 Befehl rozkaz
 befehlen rozkazać, rozkazować
 befehlen okopać, okopować
 beißen gryźć
 bekommen dostać
 berechnen porachować
 bereuen żałować
 Berg góra
 beschlagen okuć
 beschmußen pobrudzić
 beschneidenobrzynać
 befehen oglądać
 Befehl miotła
 besoffen pijany-a-e
 bespannen zaprządz
 besser lepij
 bessern poprawić
 bestellen obstarwać
 bestimnennaznaczyć

bestrafen skarać
 Betrug oszukaństwo
 Bett łózko
 bewerfen obrzucić, obciepać
 bezahlen zapłacić
 biegen zgiąć
 Biene pszczoła
 Bienenstodul, kószka
 Bier piwo
 billig tani-ia-ie, tanio.
 Birke brzoza
 Birne gruszka
 Birnbaum grusza
 Bitte prosba
 bitten prosić
 Blatt liść, listek
 bleiben zostać
 blind ślepy-a-e
 blühen kwitnąć
 Blüte kwiecie
 Blume kwiat
 Blumenfobl kalafior
 Boden ziemia (Kfer)
 Boden góra (im Hause)
 Bohne fasola
 borgen pożycząć
 böie zły-a-e
 Bosheit złość
 Bote posłaniec
 Böttcher bednarz
 Brachader ugór
 Branntwein gorzałka, wódka
 brauchen potrzebować
 Brauerei browar
 Braunkohl jarmuz
 brechen łamać
 breit szeroko
 Dünger breiten gnój trząść

breiten rozpościerać
 brennen palić
 Brennerei palarnia, gorzelnia
 Brett deska
 Brief list, pismo
 bringen przynieść
 Brot chleb
 Brücke most
 brüllen ryczeć
 Brunnen studnia
 Buch książka
 Buchweizen tataraka, poganka
 büden schylić się
 Bulle byk
 Bürde brzemie
 Bürste szczotka
 Busch krzak, kierz
 Butter masło
 Buttermilch maślanka
 C.
 Centner centnar
 Chauffee szosa
 Cigarre cygar,
 Tabak tytuń
 Cylinder cylinder
 D.
 dabei przytém
 Dach dach
 dahin tam
 Damm grobla
 Dampfmaschine maszyna parowa
 danken dziękować
 bedanken podziękować
 dann potém
 dängeln, die Sense, klepac, kosę
 Dängelfüßchen babka

darin w tém
 das (dieses) to
 dauern trwać
 dazu do tego
 Dezember grudzień
 Dede koldra
 Deichsel dyszel, loje
 dein twój, twoja
 deine twoje
 denken myśleć
 der (dieser) ten
 deutlich wyraźnie
 dicht gęsto
 Dieb złodziej
 diener służyć
 Diener sluga
 Dienst służba
 Dienstag wtorek
 Dienstmagdziwka
 Ding rzecz
 Distel oset
 Doktor doktor
 Dohle kawka
 Donner grzmot
 bonnern grzmieć
 Donnerstag czwartek
 Dorf wieś
 dort tam
 Draht drót
 brauen na dworze
 Dred gówno błoto
 drehen obracać
 dreschen młócić
 Dreschflegel cep
 Dreschmaschine młóckarnia
 drillen, säen siać
 drücken przyciskać
 dumm głupi-a-e
 düngen gnoić
 Dünger gnój
 dunfel ciemno

dünn cienki
 rzadki-a-e
 durchfahren przejechać
 Durchgang przechód
 durchlaufen przepuścić
 durchschneiden przetrząć
 durchziehen przeciągnąć
 dürr móżd
 dürr suchy-a-e
 Durst pragnienie
 Duzend tuzin
 E.
 Eber kiernoz, kiedroz
 Egge brona
 eggen włóczyć
 Ei jaje
 Eiche dąb
 eilen śpieszyć, ścigać
 Eimer wiadro, węborek
 einfahren wjechać
 Roggen einfahren zyto wozić
 Einfahrt wjazd
 Eingang wchód
 eingießen nalać
 einkaufen nakupić
 einlegen (in die Maschine) wkładać, tkać
 einmal jeden raz
 einpackenzapakować
 einpflanzen wsadzić
 einregnen zaciekać
 einschließen zamknąć
 einschmieren posmarować

einschreiben zapisać
 einwickeln zawinąć
 einzeln pojedynczy
 Eis lód
 Eisen żelazo
 Eisenbahn koleją
 Ende koniec
 endigen skończyć
 Ente kaczka
 entgegen naprze-
 ciwko
 enthalten wstrzymać
 się
 entlassen puścić,
 odesłać
 entschädigen wy-
 grodzić
 entscheiden rozsądzić
 entschuldigen wymó-
 wić się
 Erbse groch
 Erdbeere poziomka
 Erde ziemia
 Erdhölle skiba
 erfahren dowiedzieć
 się
 erhalten dostać,
 otrzymać
 erheben podźwignąć
 erkennen poznać
 erklären wyłożyć
 erlauben pozwolić
 Erle olsza
 ermahnen napo-
 minać
 Ernte żniwo
 ernten żniwować
 Erntewagen żniwny
 wóz
 erreichen dosiądz
 erschlagen zabić
 ertragen unieść
 ertwürgen zadusić

es (dieses) to, ono
 Esche jesion
 Esel osiel
 essen jeść
 Essen jadło
 Essig ocet
 etwas nieco, trochę
 euch was
 Eule sowa
 Euter wymię
 F.
 Fabrik fabryka
 fähig zdalny-a-e
 fahren wozić, wieźć,
 jechać
 Fajje fajak
 fallen paść, padnąć
 falsch fałszywy-a-e
 fangen łapać,
 chwycić
 Fasan bażant
 Faß beczka, kłoda
 fassen chwycić
 faul zgnity, leniwy
 Faulenzger leniwiec,
 próżniak
 faulzenpróznować
 Faulheit lenistwo
 Faust pięść
 Februar luty
 Feder pióro
 Federn im Bett
 pierze
 fehlen brakować
 feiern świętować
 Feiertag święto
 Feile pilnik
 Feind nieprzyjaciel
 Feld pole
 Felarbeit robota
 w polu
 Felge dzwono
 Fenster okno

Ferfel prosić
 fern daleko
 fertig gotowy
 Fett tłuszcz
 feucht wilgotny-a-e
 Feuer ogień
 Fichte świerk
 finden znaleźć
 Finger palec
 finster ciemno
 Fisch ryba
 flach płaski
 Flachs len
 Flamme płomień
 Flasche flaszka,
 butelka
 Flegel cep
 Fleisch mięso
 Fleischer masarz,
 rzeźnik
 fleißig pilny-a-e
 Flieder bez
 Fliege mucha
 fliegen latać, lecieć
 fliehen ciec
 Floß pchła
 fluchen kląć
 Flügel skrzydło
 Fluß sień
 Fluß rzeka
 Fohlen, Füllen źrebie
 folgen, gehorchen
 słuchać
 folgen posłuszny
 fordern żądać
 Forst las bór
 Förster leśniczy
 fort precz
 fortgehen precz iść,
 odejść
 fortjagen wypędzić
 fortlaufen uciec
 Frage pytanie

fragen pytać się
 Fraß żarcie
 Frau pani, kobieta
 Fräulein panna
 frei wolny
 Freitag piątek
 freiwillig dobro-
 wolnie
 fressen żreć
 Freude radość
 sich freuen radować
 się
 Freund przyjaciel
 Friede pokój
 frisch świeży-a-e
 Froiß żaba
 Frost mróz
 früh rano
 Frühling wiosna
 Frühstück śniadanie
 frühstücken śniadać
 Fuchs lis
 Fuder fura
 fühlen czuć
 Fuhre fura
 führen prowadzić
 Fuhrmann woźnica
 Furche brzoza
 Furcht bojaźń
 fürchten bać się
 Fuß noga, stopa
 Fußboden podłoga
 Fußklappen onuczka
 Fußsteig ścieżka
 Futter karm, pasza
 füttern karmić, paść,
 futrować
 Futterflügel
 opalka

G.

Gabel widły
 Gabel (Eßgabel)
 widelec

Gabel widły
 Gang bieg, chód,
 chodnik
 Gans gęś
 ganz cały-a-e
 Garbe snop, snopek
 Garten ogród
 Gärtner ogrodnik
 Gebäude budynek
 geben dać
 Gefäß naczynie
 gegenüber naprze-
 ciwko
 gehen iść, chodzić
 gehorchen słuchać
 Geländer poręcz
 Geld pieniądze
 Gemenge
 mieszanina
 Gemüse warzywo
 genau akuratnie
 Genieß kark
 genug dosyć, dość
 gerade prosto
 gerne chętnie
 Gerste jęczmień
 geistlich zdalny-a-e
 Geschirr naczynie,
 sprzęt, szory
 geschwind prędko,
 szybko
 Gestirne czeladź,
 czeladka
 Gespann zaprzag,
 cug
 gesund zdrowy-a-e
 Getränk napój
 Getreide zboże
 Gewächs roślina
 Gewalt gwałt
 Gewicht waga
 gewöhnen przyzwyczaić

gewöhnlich zwyczaj-
 nie
 Gewölbe sklep
 Giebel szczyt
 gießen lać, podléwać
 Gießkanne polé-
 waczka
 Gift trucizna, jad
 giftig jadowity-a-e
 Gips gips
 Glas szkło
 glatt gładki
 glauben wierzyć
 gleich równy-a-e
 gleich (sotort) zaraz
 gleichen równać
 Gott Bóg
 Gottesdienst nabo-
 żeństwo
 gottlos bezbożny-a-e
 graben kopać, ryć
 Graben przekop
 Grabstätt rydel
 gerade prosto
 Graupe krupy
 Grenze granica
 Gries gryz
 grob gruby-a-e
 groß wielki-a-ie
 Grube dół
 Grummet potraw
 grün zielony-a-e
 grüßen pozdrowić
 Grüte kasza
 Gurte ogórek
 Gurt pas
 gut dobrze

F.

Haar włos
 haben mieć
 Hade motyka,
 kopyka

haben rąbac (mit der Axt)	helfen pomagać, pomódz	herunterfallen spaść
haben kopać (mit der Hacke)	Hemd koszula	herunterlassen
hok	Henfel ucho	herunternehmen
Hafet owies	Henne kura	zdjąć
Hafertrohwowsianka	heraufsteigen wleźć	heruntersteigen zléźć
Hagel grad	herausfahren wyjechac	herunterwerfen
Hahn kogut, kokot, kur	herausflieñen wyciecz	zrzucić
Hafen hak	herausführen wywieźć	Heu siano
Halfter uździenica	herausgeben wydac	Heubaum powas
Halb dzębło, słoma	herausjagen wypędzić	Heuboden sianna
Halb szuja	herauslassen wypuścić	góra
halten trzymać, dzierzeć	herausnehmen dobyć	Heugabel sianne
Hammel skop	herausreißen	widly
Hammer młotek	wyrwać	heulen wyć, beczeć
Hand ręka	heraus schneiden wyrzynać, wyrzynać	heute dziś, dzisiaj
Handgeld zadawek	herausstellen wystawić	hier tu
Handtuch ręcznik	heraustragen wynosić, wynieść	hierher tutaj
Handboß garść	herauswerfen wyrzucić	Hilfe pomoc
Hanf konop	herausziehen wyciągnąć	hinauf do góry
hängen wisieć	herbringen przynieść	hinaufziehen wciągnąć
hart twardy-a-e	Herbst jesień	hinaus na dwór
Hase zając	Herde trzoda	hineinschütten wsy-pać
Hasse zawiasa	hereinführen wprowadzić	hinführen zaprowadzić
häßlich szpetny, brzydki	hereinfallen wpaść	hingehen iść, pójść, zająć
hauen bić	Hering ślédz	hintonnen przyjsć
hauen kupa, kupka	herkommen przyjsć	hinlegen polozyć
Haus dom	Herr pan, junger — panicz	hinschiden posłać
Hausflur sień	Herrlich zepnica	Hinterfuß tylna noga
Haut skóra	Heideform tataraka, poganka	hinttragen zanieść
heben dźwigac	Herrschast państwo	Hirsch jelen
Hekt szczupak	herufen zawolać	Hirse proso
Hederich zepnica	herunter na dól	Hirngrüße jagly
Heideform tataraka, poganka		Hirt pastérz
heilen léczyć		Hitze skwar, upal
heizen palić		hoch wysoki-a-ie
		wysoko
		Hof dwór

Hoftraundwórek, podwórek, dworzisko	irren mylić się	Räse sér
holen iść po co, przynieść	Irrtum omyłka	Räser sérnik
Holz drzewo	ja tak, tak jest	Rasse kasa
Honig miód	ja tak, tak jest	Rastanie kasztan
Hopsen chmiel	Jagd polowanie, gón	Rasten skrzynia
hören słyszeć	jagen polować, gonić	Rästhén skrzynka
Horn rog	Jäger myśliwiec	pudelko
Hörnchen różek	Jahr rok, Jahre lata	Rater kot
Horniß szerszeń	Januar styczeń	Rage kotka
Hose portki, spodnie	Jäten pieć, plewnąć	tauen zuć
Huf kopyto	jeder každy-a-e	taufen kupić
Hufeisen podkowa	jemand kto	Kaufladen sklep
Hügel górka	jezt teraz	Kaufmann kupiec
Huhn kura, kurczę	Joch jarzmo	lehren zamiatać, zamieść
Hühnerstall kurnik	Jude żyd	Rehricht śmiecie
Hummel trzmiel	Juli lipiec	Reil klin
Hund pies	jung młody-a-e	Reiner żaden
Hündin suka	Junge chłopiec	Relle kielnia
Hunger głód	Jungfer panna	Reller piwnica, sklep
Hutkapelusz, czapka	Juni czerwiec	Rennen znać
hüten paść, strzedz	№.	Rern ziarno
Hypothek hipoteka	Raffee kawa	Rerze świeca
	Ralb ciele	Ressel kocioł
	Ralbe jałowica	Rette łańcuch
	Ralben cieleć się	Riefer sosna
	Ralf wapno	Ries żwir, szczerk
	Raltzimny-a-e, zimno	Rind dziecko
	Rälte zima	Rirche kościół
	Ramin kominek	Rirchhof cmentarz
	Ramm grzebień	Rirchje süße tereśnia
	Rammer komora	Rirchje saure wiśnia
	Raninchen królik	Riste skrzynia, pudło
	Ranne konew	Rlafter siąg
	Ranzlei kanclarya	Rlagen skarzyć
	Rappen Heu siano do kupków z grabić	sich beklagen
	Rarpfen karp	uskarzać się
	Rarre kala, kara	Klammer klamra
	Rartäsche kartacz	Klappe klapka
	Rarte karta	Klar jasny, czysty
	Rartoffel kartofel	Klauben zbierać
	Rartoffeln kartofle, ziemniaki, pérki	Klaue kopyto

Heßen lepić
 Hee koniczyna, ro-
 sikón
 Heib suknia, szata
 Heibung odzież,
 ubiór
 Heie otręby, osypka
 Hein mały-a-e
 Heitern włazić
 Heinge, Schneide
 ostrze
 Heingel dzwonek
 Heingeln dzwonić
 Heinke klamka
 Heipfen pukać
 Heiß, Erbsen bryła
 Heißkloß kluska
 Heister klasztor
 Heiß kloc
 Heug mądry-a-e
 Heube chłopiec
 Heubel knebel
 Heucht parobek,
 pacholek
 Heupe karczma
 Heue kolano
 Heuen kłęczec
 Heublauch czosnek
 Heuchen kość
 Heupf guzik
 Heudich czerwiec
 Heupe pączek, oczko
 Heuten węzeł
 Heuch kucharz
 Heuchen warzyć
 Heuchin kucharka
 Heuffer kufer
 Heuhle węgiel
 Heustrabi kalarepa
 Heustrube brukiew,
 kulocha
 Heustrunt głąbik
 Heußen kołba

Kolik kolka
 kommen przyjść,
 przychodzić
 können mudz, umieć
 Kopf głowa
 lappen, die Rüben
 obrzynać
 Korb kosz
 Körbchen koszyk
 Korn ziarno, ziarnko
 Korn (Roggen) żyto
 Körper ciało
 Kost strawa
 kosten, die Speije
 skosztować
 kosten (Geld, kosztować
 wac
 Kosten, die koszta
 Kost błoto, gówno
 Kraft siła, moc
 kräftig silny,
 mocny-a-e
 Krähe wrona
 Krähen piąc
 Kralle pazur
 krank chory-a-e
 Krankheit choroba
 Kranz wieniec
 Krausen drapać
 Kraut (Weißkohl) ka-
 pusta
 Krebs rak
 Kreide kręda
 Kreis koło
 Krepiere zdechnąć
 Kreuz krzyż
 kreuzweije na krzyż
 kriegen zacić
 kriegen dostać,
 otrzymać
 Krippe żłób, koryto
 Krug dzbanek
 Krumm krzywy-a-e

Krummstroß drobnik
 Kübel kubel
 Küche kuchnia
 Kuchen kołacz, placek
 Kuffe kufa
 Kugel kula
 Kuh krowa
 Kuhstall jatówka
 kühl chłodny-a-e,
 chłodno
 Kuhstall krowski
 chléw
 Kümnel kminek
 Kunt chomąto
 Kürbis bania, korbak
 kurz krótki-a-ie
 Kutsche karéta,
 bryczka
 Kutscher woźnica
 2.
 Ladde kaluża
 laden śmiać się
 Lade lada, skrzynia
 Laden sklep
 laden kłaść, ładować
 Ladung ładunek
 Lager skład
 lahın kulawy-a-e
 lahmen kulawiec
 Lamun jagnię
 Lampe lampa
 Land ziemia, rola,
 grunt
 Landwirt gospodarz
 Landwirtschafft gos-
 podarstwo
 lang długi-a-ie
 lange długo
 langsam powol-
 ny-a-e, powoli
 Lärchenbaum
 modrzew
 Lärm wrzask

lärmnen wrzeszczec
 lassen zostawić
 Last ciężar
 Laterne latarnia
 Latte łata, żerdź
 lau letni-ia-ie
 Laub liście
 laufen bieżeć
 Laus wesz
 laut głośno
 läuten dzwonić
 leben żyć
 Leben życie
 lebenbig żywy-a-e
 lecken liżać
 Leder skóra
 leer próżny-a-e
 legen kłaść, położyć
 Lehm glina
 Lehne podpora, po-
 ręcz
 Leib ciało
 Leiche trup
 leicht leki-ia-ie, leko
 leiden cierpieć
 leihen pożyczac
 Leim klej
 Lein len
 Leine lina
 Leinluchten makuch
 Leinöl olej lniany
 Leinsame siemię
 lniane
 Leinwand płótno
 leise po cichu
 Leiste listwa
 Leiter drabina
 Leiter[sprosse
 szczebel
 Leiterwagen drabny
 woź
 lennen kierować
 Lenfriemen lejce

Lehrer skowronek
 lernen uczyć się
 lesen czytać
 Leudten świecić
 Leuchter świecznik
 Leute ludzie
 Licht światło
 lieben lubić, miłować, kochać
 lieblich niepotém
 liegen leżeć
 Linde lipa
 Linie linia
 linker lewy-a-e
 links na lewo
 Linsen soczewica
 Lippe warga
 Liste lista, spis
 loben pochwalić
 Loch dziura, dół
 Löffel łyżka
 Lohn zapłata, myto
 Loch kółko
 löschen gasić
 lösen rozwiązać
 loslassen spuścić
 losmachen odwiązać
 losreißen urwać
 Lude luka
 Luft powietrze
 Lüge kłamstwo
 lügen kłamać, łgać
 Lügner klamca
 Lump galgan
 Lunge pluca
 Lust chęć
 lustig wesoly-a-e
 M.
 machen zrobić,
 czynić
 Mähdendzewczyna
 Mabe mól, robak

Magd dziewczka
 Magen żołądek
 mager chudy-a-e
 mähnen sieć
 Mäher kośnik
 mahnen mlęć
 Mahlzeit objad-jadło
 Mähne gryzwa
 mahnen upominać
 Mai maj
 Maitäfer chrabaszcz
 Mais maiz, kuku-
 rydza
 manchmal niekiedy
 Mandel mędel
 Mann chłop, mąż
 (Gatte)
 Männchen bei Tieren
 samiec
 Mantel płaszcz
 Marf, das śpić
 Markt, die marka
 Markt (Bochen-
 markt) targ
 Jahrmarkt jarmark
 März marzec
 Masche oczko
 Maschine machina,
 maszyna
 Maß miara
 mästen karmić
 matt mdły, słaby
 Mauer mur
 mauern murować
 Maurer mularz
 Maul pysk
 Maulkorb kaganiec
 Maulwurf. kręt
 Maulwurfsgrille
 niedźwiadek
 Maulwurfsbauhen
 krętowisko
 Maus mysz

Medizin medecyna
 Mehl mąka
 mehr więcej
 Meile miła
 mein-e mój, moja,
 moje
 meinethalben dla
 mnie
 Meißel dłotko
 Meister mistrz
 melden meldować
 melden doić
 Menge mnóstwo
 mengen mieszać
 Menich człowiek
 merken pamiętać
 messen mierzyć
 Messer nóż
 Meße miarka
 Miete (Schöber)
 bróg
 mieten najmować
 Milch mléko
 Milchrahm śmietana
 mindestens
 przynajmniej
 Minute minuta
 mir mnie
 mischen mieszać
 misraten nieudać się
 Mißwachs nie-
 urodzaj
 Mist gnój
 Mißgabel widły
 gnojowe
 Mißgrube gnojo-
 wisko
 Mißtauchje gno-
 jówka
 Mißwagen wóz do
 gnoju
 mitbringen przy-
 nieść

mitnehmen wziąć ze
 sobą
 Mittag południe
 Mittagbrot objad
 Mitte pośrodek
 Mitternacht północ
 Mittwoch środa
 mögen módz, chcieć
 möglich można
 Mohl mak
 Mohrrübe marchew
 Mollen serwatka
 Monat miesiąc
 Mond księżyc
 Montag ponie-
 dzialek
 Moor bagno,
 trzясawica
 Moos mech
 Morgen (Zeit) rano
 Morgen (Ader) morg
 morgen (den nächsten
 Tag) jutro
 morgens rano, z rano
 Mörser moździerz
 Mörtel wapno
 Motte mól
 Mücke komar,
 kopruch
 milde znużony
 Mühle młyn
 Mulde niecka-
 kobialka
 Müller młynarz
 Mund gęba
 munter rzeżwy-a-e
 mürrbe kruchy-a-e
 murren mruzczyć
 Mutz, daß powidła
 müssen musieć
 müßiggehen próżno-
 wać

Müßiggänger próż-
 niak
 Mut odwaga
 mutig odważny-a-e
 Mutter matka
 Mutterhorn śnieć
 N.
 Nabel pepek
 Nachbar sąsiad
 nachbessernoprawić
 nachher potem
 nachlässig niedbaly-
 a-e
 nachmittags po po-
 ludniu
 Nachrichtwiadomość
 nächstens wkrótce
 Nacht noc
 Nachtlager nocleg
 Naden kark
 Nadel igła
 Nagel gwoźdź
 nahe blisko
 näher szyc
 Nahrung poży-
 wienie
 Name nazwisko.
 imię
 Nase nos
 naß mokry-a-e,
 mokro
 Nebel mgła
 nehmen brać,
 wziąć
 Neige ostatec
 neigen schylić się
 nein nie
 nennen zwać, mia-
 nować
 Nessel pokrzywa
 Nest gniazdo
 Neß sić
 neu nowy-a-e

Neujahr nowy rok
 nicht nie
 nichts nic
 nie, niemals nigdy
 Niederlage skład
 niedrig niski-a-ie,
 nisko
 niemand nikt, żaden
 Niere nerka
 nirgends nigdzie
 noch jeszcze
 nochmalsjeszczeraż
 Not bięda
 nötig potrzebno
 notieren notować
 November listopad
 nichtern trzезwy
 Nummer numer
 nur tylko, ino
 Nuß orzech
 nützen przydać się
 Nutzen pożytek
 Nutzung używanie

D.

Dacht bacność
 oben do góry
 Obst owoc
 Ochs wól
 Ochsentalb wolik
 Ochsentrecht rataj,
 wolarz
 Ofen piec
 offen otwarty-a-e
 öffnen otworzyć
 oft często
 ohne bez
 Ohr ucho
 Öl olej
 ordentlich porządny-
 a-e, porządnie
 ordnen szykować
 Ordnung porządek

Drt miejsce
 Ostern wielkanoc

P.

Paar para
 paßen pakować
 Paket pakiet
 Papier papier
 Pappel topol
 Park park
 Pause pauza
 Pech smola
 Peitsche bicz
 Pelz kozuch
 Perlhuhn perlica,
 perlówka
 Person osoba
 Peterjillie pietruszka
 Pfahl kól, słup
 Pfänden fantować
 Piarrer fararz, pro-
 boszcz
 Pfau paw
 Pfeffer pieprz
 Pfeffertuchen piernik
 Pfeife (Tabak) fajka
 Pfeife piszczalka
 Pfeifen gwizdać
 Pfeiler filar
 Pferd koń
 Pferdebremse ślepek
 Pfingsten zielone
 swiątki
 Pfirsich brzoskwinia
 Pflanze roślinna
 pflanzen sadzić
 Plaster plaster-bruk
 Pflaume śliwka
 Pflaumbaum śliwa
 Pflege pielęgnow-
 wanie
 pflegen pielęgnować
 Pflicht powinność

pflüden rwać
 Flug pług
 Flugbeichel
 grządziel
 Flugmesser krój
 Flugschär lemiesz,
 zielasko
 pflügen orać
 Pförtchen, Türchen
 furtka
 Pfropfen korek
 pfpöpfen (die Bäume)
 szczepić
 Pflüge kaluża
 Perlhuhn perlica,
 piśń grzyb
 Plage utrapienie
 Plagen trapić
 planieren równać
 plappern szwar-
 gotać
 Platz miejsce, plac
 Platte płachta
 pleibern fajować
 Pleidermachjine,
 fajak fajak
 plöglich nagle
 Polizei policya
 Pole polak
 polnisch po polsku
 Portion porcya
 Post poczta
 Preis cena
 Preiselbeere
 borówka
 Priester ksiądz
 Probe próba
 probieren próbować
 Protokoll protokół
 Prozeß proces
 prüfen doświadczać
 Prüfung doświadczenie

Brügel (der) kij, bat
 prügelu bić
 Pulver proch
 Pumpe pompa
 Pumpen pompować
 pünktlich punktualnie
 pußen chędożyć,
 ozdobić

D.

Qual męka
 quälen męczyć
 Quaal dym
 Quark tworóg
 Quart kwarta
 Quartal kwartal
 Quartier pomieszka-
 nie
 Quartierchen kwa-
 terka
 Queden pęcz
 Quelle źródło
 quer poprzek
 quetschen zgnieść
 quittieren kwitować
 Quittung kwit

R.

Rabe kruk
 Rasse rasa
 Rache zemsta
 Rachen paszczęka
 rächen mścić
 Rad koło
 Rädchen kółko
 Rain miedza
 Rand kraj
 Raps rzep, raps
 rasch szybko, wartko
 Rasen darń, pozać
 Rat rada, dorada
 raten radzić, do-
 radzić
 Rathaus ratusz

Ratte szcur
 rauben rabować
 Räuber rabus
 Rauch dym
 rauchen (die Pfeife)
 kurzyć
 Raum miejsce, plac
 Raupe gąsienica
 Rebhußn kurapatwa
 Rechen grabie
 rechen grabić
 rechnen rachować
 Rechnung rachunek
 Recht prawo
 recht prawie
 rechte Seite prawa
 strona
 rechts na prawo
 Rede mowa
 reden mówić
 Regen deszcz
 Regenschirm parasol
 regnen padać
 Reß sarna
 reiben trzeć
 reich bogaty-a-e
 reif dojrzały, do-
 stały, dogodzony-
 a-e
 Reif (Kälte) mróz
 Reifen obręcz
 Radreifen ryfa
 Reibe rząd
 rein czysty-a-e
 reinigen czyścić
 Reinlichkeit czystość
 Reiss ryż
 reißen rwać, targać
 reiten jechać, konno
 (raitować)
 Remise szopa
 rennen biegać, le-
 cieć

Reist ostatek
 retten ratować
 Rettig wrzodkie
 Reue żal
 reuen żalować
 rebidieren rewido-
 wać
 richten prościć, kie-
 rować, sądzić
 richtig prawie
 riechen czuć
 Riegel zasuwka
 riegeln zaryglować
 Riemen rzemień
 Rind Rindvieh
 bydło
 Rinde skóra
 rindern gonić się
 Ring (am Finger)
 pierścień
 Ring (aus Eisen)
 obrączka
 Ring (Markplatz)
 rynek
 Rinne ryna
 Rippe zebro
 Ritze mielec
 Riß Riß rysa
 Roß suknia
 Roden kądziel
 Roggen żyto
 Roggenstoppeln
 rżysko
 Roggenstroß słoma
 rżana
 roh surowy-a-e
 Rohheit surowość
 Rohr trzcina
 Rohr, Röhre rura
 Rolle walek
 rollen związać, zwi-
 nać
 Rose róża

Rost rdza
 rosten rdzewieć
 rot czerwony-a-e
 Rotlauf czerwotka
 Rog smark
 roßig smarkaty
 Röhre rzepa
 Rücken grzbiet
 rüden pomyknąć
 rufen wolać
 Ruhe odpoczynek
 ruhen odpoczywać,
 odpocząć
 ruhig cicho, po
 cichu
 rühren ruszać
 Rumpf kadłub
 rund okrągły-a-e
 Runge kłonica
 Runfelrübe ćwikła,
 burak
 rupfen skubać
 Ruß sadze
 Rüssel ryjak
 Rute różga
 rütteln szarpać

S.

Saat siew
 Sache rzecz
 Sack worek, miech
 Säemaschine maszy-
 na do siania
 säen siać
 Säge piła
 sägen piłować,
 zarać
 sagen rzec, powie-
 dzieć
 Sägespäne trociny
 Sahne śmietana
 Salat salata
 Salbe maść

salben namaścić
 Salz sól
 salzen solić
 salzig slony-a-e
 Same nasienie,
 siemię
 sammeln zgroma-
 dzać
 Sand piasek
 sanbig piaszczyty-
 a-e
 satt syty-a-e
 Sattel siodło
 satteln siodłać
 Sattler słodlarsz
 Sau świnia, maciora
 sauber czysty-a-e
 Saubohne bób
 sauer kwaśny-a-e
 Sauerkraut kapusta
 kwaśna
 Sauerteig kwas
 saufen sępać, pić
 Säuser pijak
 saugen ssać
 schaben skrobać
 schachtel pudło,
 pudelko
 schachtelhaln
 przesłka
 schaden szkoda
 schaden szkodzić
 schaf owca
 schafbod baran
 schäfer owczarz
 schäfererei, schaffall
 owczarnia
 schaff grot, wanna
 schaffner szafarz
 schale skóra,
 skorupa
 schälen odzierać

schälen, den Acker
 podorać
 scham wstyd
 sich schämen wstydzić
 się
 schande sromota
 schank szynk
 scharf ostry-a-e
 schärfen ostrzyć
 scharren grzebać,
 kopać
 schatten cień
 schätzen szacować
 schaufel łopatką
 schäum piana
 Scheibe (Fenster)
 szyba
 scheiden rozłączyć
 Scheidewand
 przegroda
 scheinen świecić,
 zdać się
 scheißen srać
 Scheit szczępa, siał
 Schemel stolik
 Schenke karczma
 schenken darować
 Scherbe skorupa
 Schere nożyce
 scheren strzydź
 scheu dziwi-ia-ie
 scheuen zdziwić się
 Scheuer, Scheune
 stodola
 scheuern myć, szoro-
 wać
 schicht warstwa
 schichten układać
 schiden postać
 schieben cisnąć, po-
 mykać
 schießen strzelać-a-e
 krzywo

Schiene szyna
 Schießen strzelać
 Schilf sit
 Schimmel (pił) plesh
 Schimmeln plesnieć
 Schimpfen przezywać
 Schinken szynka
 Schlachten bić, zabić
 Schlaf śpiak, sen
 schlafen spać
 schläfrig ospaly
 schlafmütze spioch
 schlagen bić, uderzyć
 schlägerei bijatyka
 schlamm ślam, mul
 schlammenslamować
 schlange żmija, wąż
 schlau chytry-a-e
 schlecht źle
 schleifen śliłować
 schleifen, Federn
 drzeć
 schleppen wlec
 schleudern rzucić
 schleußen (aufhören)
 skończyć
 schließen, mit dem
 Schlüssel zamknąć,
 kluczem
 schlimm źle
 Schlinge pętlica
 Schlingen lykać
 Schlitten sanie
 Schloss zamek
 Schlosser śłószarz
 schluden lykać
 schluck lyk
 schluck koniec
 schlüssel klucz
 schmach hańba
 schmachhaft smaczny
 schmal wąski-a-ie
 schmeden smakować

schmelzen roztopić
 Schmerz ból
 schmerzen boleć
 Schmetterling motylak
 Schmied kowal
 Schmiede kuźnia
 Schmieben kuć
 Schmiere smarowidło
 schmieren smarować
 schmücken ozdobić
 Schmutz brud
 schmutzig brudny-a-e
 Schnabel d iób
 Schnalle spinka
 schnallen zapinać
 Schnaps gorzałka
 Schnauze pysk
 Schnecke ślimak
 Schnee śnieg
 Schneide ostrze
 schneiden krać, rznąć,
 żać
 Schneider rawiec
 schnell prędko
 Schnitte (Brot)
 skibka chleba,
 gielnik chleba
 Schnur sznura
 Schober bróg
 Scholle bryła, skiba
 schön piękny-a-e,
 pięknie
 schonen szanować
 Schopf łono
 Schöpf skop
 Schornstein komin
 Schote strącek
 Schrank szafa
 Schtaube śróba
 schrauben śróbować
 schreck strach

schreden, erschreden
 przestraszyć się
 schreiben pisać
 Schreiben pismo
 schreien wrzeszczeć
 schreiten kroczyć
 Schritt krok
 Schrot śrót
 schroten śrótować
 Schubkarre, Radwer
 taczka
 Schublade szuflada
 Schuh trzewik
 Schuhmacher szewc
 Schulden dług
 Schuld wina
 schuld sein winny,
 winien, być zawinić
 schuldig sein dłużny
 być
 Schuldigkeit
 powinność
 Schulter ramię
 Schuppen szopa
 Schürze fartuch
 Schüssel misa, miska
 Schütte Stroh
 wiązka, ociepką
 schütteln trząść
 schütten suć
 schwach słaby-a-e
 Schwäche słabość
 Schwaden pokos
 Schwabe jaskółka
 Schwanz ogon
 schwarz czarny-a-e
 Schweif ogon
 schweigen milczeć
 Schwein świnia
 männl. wieprz
 Schweinden,
 weibl. świnia,
 männl. wieprzek

Schweinerei
 świństwo
 Schweinefall
 świński chlów
 Schweiß pot
 Schwelle próg
 schwer ciężki-a-ie
 ciężko
 Schwester siostra
 Schwiele dega
 Schwinge opalka
 schwingen pocić się
 schwür parno
 See jezioro
 Seele dusza
 sehen widzieć
 sehr bardzo
 leicht mialko
 Seife mydło
 Seife cedzidło
 seihen przecedzić
 Seil lina, powróż
 fein być
 fein, seine jego, jej
 Seite strona, bok
 selbst sam
 selten rzadko
 Semmel bułka
 senden posłać
 Sense kosa
 Senfenstiel kosisko
 September wrzesień
 Sessel krzesło
 setzen usieść
 Seuche zaraza
 sich siebie, sobie
 Sichel sierp, kosak
 sicher pewny-a-e,
 pewno
 Sieb für Getreide
 przetak

Sieb in der Stühe
 sitko
 sieben przesiwać
 Siebe sieczka, siekanie
 Sitte zwyczaj
 sitzen siedzieć
 so tak
 Sofa sofa, kanapa
 sogleich zaraz
 Sohle podeszwa
 Sohn syn
 Söhnen synek
 solcher taki-a-ie
 sollen musieć, mieć
 Sommer lato
 Sonnabend sobota
 Sonne słońce
 Sonnenaufgang
 wschód słońca
 Sonnenuntergang
 zachód słońca
 Sonntag niedziela
 Sorge troska,
 starość
 sorgen starać się
 Sorte gatunek
 spalten łupać
 spannen naciągać
 sparen szzczędzić
 Spargel szparag
 spät późno, nieskoró
 Spaten rydel, ryl
 Speck szpěrka, słonina
 Speise spica
 Speichel śliny
 Speicher śpichlerz
 Speise jadlo, potrawa
 speisen jeść
 Spelze plówka
 Sperling wróbel

Sperre zagrodzenie
 sperren zagrozić
 Spiegel zwierciadło
 spielen grać
 Spinat spinak
 Spinne pajak
 spinnen prząść
 Spion szpieg
 Spiritus spirytus,
 okowita
 Spitze koniec
 spizen zastrugać
 spitzig kończaty-a-e
 Splitter trzaska,
 drzizga
 Sprache mowa
 Sprechen mówić
 sprengen kropić
 Spreu plewy
 springen skoczyć
 Sprige sikawka
 sprigen sikać
 sprosse szczebel
 sprossen puszczać
 spuden pluć
 Stab laska, pręt
 Stachel bei der
 Biene żądło
 Stachel bei Sträuchern cień
 Stachelbeeren
 agrest, wieprzki
 Stadt sztakieta
 Stadt miasto
 Stall chlów
 Pferdestall stajnia
 Stamm odziemek
 stämmen opierać się
 stampfen tłuc, ubijać
 standhaft staly
 Stange drag
 Star szpak, skorc
 stark mocny-a-e

Stärke moc, siła
 Stärke zum Waschen skrobek
 Staub kurz, proch
 stauben kurzyć się
 staunen dziwić się
 stechen bość, żgać
 stecken tkąć
 Stechnadel śpilka
 Steg ścieszka
 stehen stać
 stehen kraść
 steigen wleźć, wlazić
 Stein kamień
 Steinohlen węgle
 kamienne
 Stelle miejsce
 stellen stawić
 Stellmacher kolo-
 dziej
 Stellvertreter
 zastępca
 Stengel lodyga
 Stengelberpflanzen
 słupik
 sterben umrzeć
 Stern gwiazda
 Steuer podatek
 Stich sztych
 Stiefel bót
 Stiefelnecht kru-
 czek
 Stiefelschänt cho-
 lewa
 Stiege schód
 Stieglitz szczygieł
 Stiel trzonek
 Stier byk
 Stift sztyft
 still cicho
 Stimme głos
 stinken śmierdzieć
 Stirn czoło

Stoß laska, kij
 Stoff materya
 stolz dumny, pyszny
 stopfen tkąć
 Storch bocian
 stören wichrzyć
 stoßen pchnąć,
 szturchać
 Strafe kara
 strafen karać
 Strahl promień
 Strang powróż
 StraÙe droga
 Strauß krzak
 Streife przeciąg
 Streichholz zapalka
 Streit zwada
 streiten kłócić,
 spieraćć się
 streng ostry
 Strenge ostrość
 Streu podścielka
 streuen słać, roztrzą-
 sać
 Strich powróż
 Striegel zgrzebło,
 śrupa
 Strippe strzemię
 Stroß słoma
 Strummstroß drob-
 nik
 Stroßhalm słomka
 Stroßsack siennik
 Stroßweil powrósto
 Stroßweiser wiecheć
 Strom rzeka
 Strumpf pończocha
 Strunk głąb, głąbik
 Stube izba
 Stüd sztuka, ka-
 walek
 Stufe stopień
 Stuhl stołek

stumm niemy
 stumpf tępy
 Stunde godzina
 Sturm burza
 stürzen upaść
 stürzen, den Acker
 podorać
 Stute klacza
 Stülze podpora
 stützen podpiierać
 suchen szukać
 Summe suma
 Sumpf bagno, błoto
 Sünde grzech
 Sünder grzesznik
 Suppe zupa,
 polówka
 süß słodki-a-ie
 süßkirche tereśnia
 Srup syrop

I.

Tabak tabaka
 Tabaksboje
 tabakierka
 Tabakspfeife fajka
 Tabelle tabela
 Tadel przygana
 tabeln ganić, przy-
 ganić
 Tafel tablica, tafla
 Tag dzień
 Tagelöhner najem-
 nik
 täglich codziennie
 Tal dolina
 Taler talar
 Talg łój
 Talglucht świecka
 Tanne jodła
 Tante ciotka
 Tanz taniec
 tanzen tańcować

Tasche kieszenia,
 kapza
 Taschenuhr zegarek
 Tasse filiżanka
 Taze lapa
 Tau, der rosa
 Tau, daß lina
 taub głuchy-a-e
 Taube gołąb
 Taubenschlag gołąb-
 nik
 tauschen zamienić
 täuschlich zwodzić
 Taze taksa
 tagieren taksować
 Teer smoła, tara
 Teich staw
 Teig ciasto
 Teil część
 teilen dzielić
 Teller talerz
 Tenne gumno, bojo-
 wisko
 Termin termin
 teuer drogi-a-e
 Tee herbata
 tief głęboki-a-e
 Tiegel tygiel
 Tier zwierz
 Tierarzt konowal
 tilgen wygubić
 Tinte atrament,
 inkaust
 Tisch stół
 Tischler stolarz
 Tochter córka
 Tod śmierć
 toll wściekły-a-e
 Ton głos
 Ton glina
 Tonne beczka
 Kopf garniec, garnek
 Tor, daß wrota

Tor, der blazen
 Torflügel wrótnia
 Torf torf
 tot umarty
 töten zabić
 trüchtig, Auß cielna,
 Stute żrebna,
 Schaf, Kage,
 Ziege kotna,
 Schwein prośna
 trüg leniwy-a-e
 Trage nosze
 tragen nieść, nosić
 Trägheit lenistwo
 Tran tran
 Träne lza
 Trank napój
 Tränke woda
 tränken napoić
 transportieren pro-
 wadzić
 Traube winogrono
 trauen dowierzać
 Trauer smutek
 trauern smucić się
 Trause rymna
 traurig smutny-a-e
 treffen trafić
 treiben gnać, pędzić
 treiben die Pferde
 poganiac
 Treiber poganiacz
 trennen rozłączyć,
 rozpruć
 Treuse trzęzła, węd-
 zidla
 Treppe schód
 Treße kostrzewa,
 stokłosa
 treten deptać
 treu wierny
 Treue wierność
 Richter lejek

trieben kapać
 trinken pić
 Tritt chód, krok
 trocken suchy-a-e
 trocken suszyć
 Trog koryto
 Tropfen kropla,
 kapka
 tropfen kropić,
 krapać
 Trost pociecha
 trösten pocieszyć
 Troß upór
 Trunk napój
 Tuch (Stoff) sukno
 Tuch (Tüchel)
 chustka
 tüchtig zdalny-a-e
 Tugend cnota
 tugendhaft cnotliwy
 Tumult rozruch
 tun czynić, robić
 Tür drzwi
 Türangel zawiasa
 Turm wieża
 Türschwelle próg

II.

übel źle
 üben ćwiczyć się
 überall wszędzie
 überbeden przykryć
 überfahren prze-
 jechać
 überfallen napaść
 Übergabe oddanie
 übergeben oddać
 Übergang przejście
 Übergewicht prze-
 waga
 überladen przekłaść
 überlegen rozważyć
 übermaß zbytek

übermorgen pojutrze
übermütig zuch-
waly-a-e
übernachten noco-
wać
Übernahme ode-
branie
übernehmen odebrać
überreden namówić
überschreiten prześć
überspringen prze-
skoczyć
übersteigen przeleźć
übertragenprzenieść
überwinden zwy-
czyźyć
überzeugen prze-
konać
übrig pozostały
übrig bleiben po-
zostać
Ufer brzeg
Uhr zegar
Uhrmacher zegar-
mistrz
Ullne więz
umadern przeorać
umändern inaczej
zrobić
umarbeiten prze-
robić
umbiegen przegiąć
umbinden zawiązać,
obwiązać
umbrechen prze-
wrócić
umfahren objechać
umfallen wywrócić
się
umfassen objąć
umgehen obchodzić
ungaben prze-
kopać

umgießen przelać
umhängen zawiesić
umhängen ściąć
umkehren wrócić się
umklippen przewró-
cić, wywrócić
umladen przekłaść
umlegen przelożyć
umrennen obalić
umrühren zamię-
szać, przemieszać
umschließen otoczyć
umschlingen objąć
umschnallen zapasać
umschlitten przesuć
umsonst za darmo
umstehen, das Ge-
treide przegarnąć
umstellen obstać,
przestawić
umstoßen obalić,
wywrócić
umstürzen prze-
wrócić, wywrócić
umtauschen prze-
mienić
umwerfen obalić,
wywrócić
umzäunen ogrodzić
unbekannt niezna-
jomy-a-e
unbequem niewy-
godny-a-e
unbestimmt nie-
pewno
unbrauchbar nie-
potem
undankbar niew-
dzięczny-a-e
uneben nierówny-
a-e
unerlaubt zaka-
zany-a-e

unerfättlich nienasy-
cony
unerfährten śmiały
unfähig niezdalny-
a-e
unfolgsam niepo-
słuszny-a-e
unfruchtbar neuro-
dzajny-a-e
ungefällig nie-
uczynny
ungerecht niespra-
wiedliwy-a-e
ungeschickt niezgra-
bny-a-e
ungesund niezdro-
wy-a-e
Ungeziefer robactwo
ungleich nierówny-
a-e
Unglück nie-
szczęście
unglücklich nie-
szczęśliwy-a-e
Untraut zielsko
unmöglich niemożna
unnötig niepo-
trzebny-a-e
Unrecht krzywda
unrecht nieprawie
unreif niedojrzały-
a-e, niedogodzo-
ny-a-e
unrein nieczysty-a-e
unruhig niespokoj-
ny-a-e
unschuldig nie-
winny-a-e
unsicher niepewny-
a-e
unstatthaft niewolno
untauglich nie-
zdalny-a-e

unten na dole, pod
spodem
unterhalten utrzy-
mać
Unterlage pod-
kładka
Unterleib brzuch
Unterschied różnica
unterschreiben pod-
pisać
Unterschrift podpis
untersinken utonać
unterstützen pod-
pięrać
Unterstützung wspo-
mózka
untersuchen pod-
szukać
Untersuchung pod-
szukanie
unterwegs podroże
untreu niewierny-
a-e
untersäumt bez-
wstydnny-a-e
Unbestand nie-
rozum
unbertuglich nie-
zgodny-a-e
unborfichtig nie-
ostrożny-a-e
unwahr nieprawda
unweit niedaleko
unwürdig nie-
godny-a-e
unzublässig nie-
pewny-a-e
Urlaub urlop
Urfahe przyczyna
urteilen sądzić

U.
Vater ojciec
verabreden umówić
się
verändern zmięnić
berantworten
zapowiadać
berbergen zakryć
berbessern poprawić
polepszyć
berbeugen ukłonić
się
berbieten zakazać
berbinden zawiązać
berbleiben zostać
berblühen okwitnąć
berborgen
rozpożyczać
Berbot zakaz
berbrauchen
wypotrzebować
berbreiten roznosić
berbrennen spalić
berbrühen sparzyć
się
Berbaucht podejrzenie
berdanfen
zawdzięczyć
berdauen trawić
berbeden zakryć
berberben zepsuć
berbienen zarobić
Berbienft zarobek
berbingen (sich)
najać (się)
berborren uschnąć
berdrehen prze-
kręcać
berdünnen
rozcieńczać
bereingeln, die Rüben
przeruwać

berfaulen zgnić
berfault zgnyty-a-e
berfehlen chybić
berfertigen zrobić
berführen zwodzić
Berführer
zwodziciel
bergeben rozdać
bergebenß daremnie
bergesfen zapomnieć
bergießen rozlać
bergiften otruć
bergraben zakopać
bergrößern
powiększyć
berhaften uwięzić
berhängen zaciągnąć
berheimlichen zataić
berhelfen dopomódz
berhüllen zasłonić,
obwinąć
berirren (sich)
zblądzić
berjagen wypędzić
berfalten (sich)
poziębnić się
Berlauf sprzedaż
berkaufen sprzedać
berkehren obcować
berkennen niepoznać
berklagen zaskarżyć,
obskarżyć
berkleben zalepić
berkündigen ogłosić
berlangen chcieć,
żądać
berlassen opuścić
berlesen przeczytać
berlesen skalęczyć
berlieten zgubić,
stracić
bermeiden unikać

vermelben powie-
 dzieć
 vermessen
 wymierzyć
 vermieten wynająć
 vermischen zmieszać
 Vermögen majątek
 vermögen zdolać
 vernachlässigen
 zaniedbać
 vernähen zaszyć
 vernichten zniszczyć
 verordnen postano-
 wić, rozkazać
 verpaßen zapa-
 kować
 verpflanzen prze-
 sadzić
 verpflegen opatrzyć
 verpflichten po-
 winny-a-e
 verraten wyzdradzić
 Verräter zdrajca
 verrechnen
 przerachować się
 verreden zdechnąć
 verrennen wykreślić
 berichten zrobić
 verriegeln zaprzeć
 verrotten zardze-
 wieć
 verrottet
 zardzewiały-a-e
 verrücken umknąć
 verrückt szalony-a-e
 verfallen przesolić
 versammeln
 zgromadzić
 Versammlung
 zgromadzenie
 verzaun oszpecić
 verkaufen przepić
 veräunnen zmudzić

Veräunnen zmuda
 verscharren zagrze-
 bać
 verschärfen rozdać
 verschicken odeg-
 nać
 verschiedenrozmaity-
 a-e, rozmaicie
 verschimmeln
 zapleśnieć
 verschimmelt
 zapleśniały-a-e
 verschlafen zaspać
 Verschluss przegroda
 verschlagen ogrodzić
 verschlechtern
 pogorszyć
 verschließen zam-
 knąć
 verschlimmern
 pogorszyć
 verschlingen łyknąć
 Versneiden wy-
 rznąć
 verschonen dać pokój
 verschulden zawinić
 verschuldet
 zadłużony-a-e
 verschütten osuć
 verschweigen zataić
 verschwinden stracić
 się
 versehen omylić się
 versetzen spuścić
 versetzen przeniesić
 versichern zapewnić
 Versicherung
 zabezpieczenie
 versiegeln
 zapieczętować
 versinken utonąć
 versöhnen zgodzić
 się

versorgen zaopa-
 trzyć
 verspielen przegrać
 versprechen obiecać
 Verstand rozum
 verstauchen wykre-
 cić
 verstreuen skryć się
 verstehen rozumieć
 verstoßen po kry-
 jomu
 verstopfen zatkać
 Versuch próba
 versuchen próbować
 versüßen osłodzić
 vertauschen zamienić
 verteidigen bronić
 verteilen rozdzielić
 Vertiefung dołek
 vertilgen wygubić
 vertragen zgodzić
 się
 vertreten ufać
 vertreten zastąpić
 Vertreter zastępca
 verunreinigen opa-
 skudzić
 verwachsen zarastać,
 zarosnąć
 verwachsen zarosły-
 a-e
 verwalten zawi-
 adywać
 Verwalter zawi-
 adowca
 verwehren zabronić
 Verweis nagana
 verwelken zwędznąć
 verwenden potrze-
 bować
 verwideln zaplatać
 verwischen zatrzeć
 verwunden zranic

verwunden zadzi-
 wić
 verwüsten spusto-
 szyć
 verzehren zjeść
 Verzeißen spis
 verzeihen odpuścić
 verziehen, die Röhren
 przerwać
 verziehen, an einen
 anderen Ort wy-
 ciągnąć
 Vesper swaczyna,
 podwieczorek
 Vespern swaczyć
 Vieh bydło
 viel wiele
 vielleicht może
 vielfach wielekroć
 Viertel ćwierć
 Vogel ptak
 Vogelbauer klatka
 Volk lud
 voll pełny-a-e
 vollenden dokoń-
 czyć
 vollstopfen pełno
 natkać
 voran naprzód
 voraus naprzód
 vorbei mimo
 vorbereiten przy-
 gotować
 Vorderfuß przednia
 noga
 Vorderteil przodek
 vorfahren zajechać
 Vorfall przypadek
 vorfinden znaleźć
 vorgehen! żarogil
 Vorgelegte przelo-
 żony
 vorher przedtém

vorkommen zdarzyć
 się
 vorladen zapozwać
 Vorladung zapozew
 Vorlegung złożość
 Klódka
 vorlesen czytać
 vorlügen klamać
 vormachen pokazać
 Vormittag przed-
 południe
 vormittags dopo-
 ludnia
 vorn na przodku
 Vorchrift przepis
 Vorstoß pożyczka
 vorsehen mieć się
 na ostrożności
 Vorsticht ostróżność
 vorstichtig ostróżny-
 a-e, ostróżnie
 Vorspann przyciąg
 vorspannen przy-
 prądz
 Vorsteher przelo-
 żony
 vorstellen przed-
 stawic
 Vorstellung
 przedstawienie
 Vorteil zysk
 vortreten wystąpić
 Vorwand zamówka
 vortwärts naprzód
 vortreiben zarzucić
 Vorwurf zarzut
 vorzeigen pokazać

W.

Wache straż
 wachen czuwać
 Wachholder jałowiec
 Wachs wosk

wachjen rość, rosnać
 Wachtel przepiórka
 Wächter stróż
 wacheln chwiać
 Wabe ikro
 Waffe broń
 Wage waga
 Wagen wóz
 wagen wazyć
 Wagenflechte półko-
 szek
 Wagenschmiere kolo-
 maż
 Wagenschuppen wo-
 zownia
 Wahl wybór
 wählen wybierać,
 obierać
 wahr prawdziwy-
 a-e, prawdziwie
 Wahrheit prawda
 Wald las, bór
 Waldwärter borowy
 Wall wał
 Wallach wałach
 Walze walec
 walzen walcować
 wälzen walc
 Wamme portgardiek
 Wand ściana
 wandern wędrować
 Wanne wanna
 Wange pluskwa
 Ware towar
 warm ciepły-a-e,
 ciepło
 Wärme ciepłość
 warnen przestrzedz
 Warnung przestroga
 warten czekać
 warum czemu
 was co, cóż

Wäsche pranie
waschen myć, prac
Wäscherin praczka
Wasser woda
Wasserfaß stągiew
Wasserfug wodnisty-
a-e
Wassermühle młyn
wodny
wässern moczyć
Wassersuppe wod-
zianka
Wasserwage wodo-
miar
Watte wata
Wäschelein zmienić
waschen obudzić
Weg droga
weg precz
wegblasen zdmuch-
nąć
wegbleiben nie-
przyjść
wegdrängen odep-
chnąć
wegfahren odjechać
wegführen wypro-
wadzić
weggehen odejść
weggießen wylać
weghaben odciąć
wegjagen odpędzić,
odegnąć
wegnehmen odmieścić
weglassen opuścić
weglaufen uciec
weglegen odłożyć
wegnehmen odebrać,
wziąć
wegrücken umknąć
wegschaffen oddalić
wegschicken podaro-
wać

wegschicken wysłać
wegschneiden oderz-
nać
wegschütten wysuć
wegsetzen odstawić
wegstoßen odep-
chnąć
wegtragen odnieść
wegtreiben odegnać
Wegweiser dro-
gokaz
wegwerfen odrzucić
wehen wiać
wehren bronić
Weiß kobieta
weiß mięki-a-ie,
mięko
weisen ustąpić
Weide pasza
Weide (Baum)
wierzba
weiden paść
weigern niechcieć
Weihnachten gody
Weile chwila
Wein wino
weinen płakać
Weise sposób
weiß biały-a-e
weißen bielić
Weißbrot kapusta
weit daleki-a-ie,
daleko
weiter dalej
Weizen pszenica
welcher który-a-e
welf zwiędły
welsen wędznąć
Welle wał
Welt świat
wem? komu?
wen? kogo?
wenden obrócić

wenden das Getreide
Heu przewracać
wenig mało
weniger mniej
wenigstens przy-
najmniej
wer? kto?
werfen rzucić,
rzucić
Werg zgrzebie,
konopia
Werkstätte warsztat
Werkzeug narzędzie
Wermut piotun
Wert cena, wartość
wert wart
Wespe osa
weßhalb? czemu?
Wetter powietrze
schönes Wetter
pogoda
schlechtes Wetter
niepogoda
wegen ostrzyć
Wegbütte bańka
Wegstein oselka
wichtig ważny-a-e
Wide wika
wideln powijać
Widder baran
widerlich przykry
Widerrede przeci-
wienie
widerreden prze-
ciwić
Widerruf odwołanie
widerrufen odwołać
sich widersetzen sprze-
ciwić się
widerspenstig sporny
Widerstand opór
widernünftig przykry
wie jak

wieder znowu
wiederbringen przy-
nieść
wiedergeben oddać
wiederholen pow-
tarzać
wiederholt pow-
tórnie
wiederkehren powró-
cić
wiederkommen
znowu przyjść
Wiede kolébka
wiegen mit der Wage
wazyć
wiehern rzec
Wiese łąka
Wiesel lasica
wild dziki,
dziwy-ia-ie
Wild dziki zwierz
Wille wola
willig chętnie
Wind wiatr
winden wić
Windhund chart
Windmühle wiatrak
Winkel kąt
winten kiwać
winzeln jęzczyć
Winter zima
Wipfel wierzchołek
wir my
Wirbelwind wicher
wirklich prawdziwie
Wirt gospodarz
Wirtin gospodyni
Wirtschaft gospo-
darstwo
wirtschaften gospo-
darzyć
Wirtschaftsbeamter
ekonom

Wirtshaus gości-
niec, oberża,
karczma
wissen uciérać
wissen wiedzieć
wissentlich z wiedzą
Witterung f. Wetter
Wittwe wdowa
Witwer wdowiec
wo? gdzie?
Wochen tag dzień
Wochentag powszed-
ni dzień
wöchentlich
co tydzień
woher? przez co?
wohin? za co?
woher? skąd?
wohin? dokąd?
wohl dobrze
wohnen mieszkać
Wohnhaus dom
Wohnstube pokój
Wohnung mieszka-
nie
wollen sklepić
Wolf wilk
Wolke chmura
Wolle wełna
wollen chcieć
Wort słowo
woüber? o czym?
wozu? na co?
Wuchs wzrost
wählen ryć, grzebać
wund oraniony-a-e
Wunde rana
Wunder cud
wunderschön ślicz-
ny-a-e
Wunsch życzenie
wünschen życzyć
würdig godny

Wurf rzut
wurfen, das Getreide
wiać
Wurmaschine ma-
szyna na wianie
Wurfschaukel wje-
jaczka
würgen dławić
Wurm robak
Wurst kielbasa,
kiszka
Wurze przyprawa
Wurzel korzeń
Wut zażartość
wütend żarty

3.

Zaßen bei der Gabel
zab
Zahl liczba
zahlen płacić
zahlen liczyć
Zahltag dzień wy-
platy
Zahlung zapłata
zahn łagodny
Zahn ząb
Zahnschmerz ból
zębów
Zange kleszcze,
obcesji
Zant klótnia
zanken klócić
Zapfen czop
Zapfen bei Rodel-
bäumen szyszka
Zart delikatny-a-e
Zaum uzda
Zaun plot
Zaunpfahl słup, kół
Zeh palec
Zeichen znak
zeigen pokazać

Zeile rząddek
Zeit czas
zeitig zawczasu
Zeitung gazeta
Zentner centnar
zerbeißen zgryźć
zerbrechen polamać
zerdrücken zgnieść
zerfallen rozlecieć
zerfließen rozcieć
zerhacken rozciąć
(Holz) porąbać
zerhauen pożuć
zerklopfen potłuc
zerkochen rozważyć
zerkratzen podrapać
zerlegen rozłożyć
zerplagen rozpeknać
zerquetschen zgnieść
zerreiben rozetrzeć
zerreißen rozerwać
zerren szarpać
zerfagen rozerznąć
zerfchlagen potłuc
zerfchneiden ro-
zerznąć
zerspalten rozłupać
zersplittern potrzaskać, rozdrobnić
zerspringen rozpeknać
zerstampfen potłuc
zerstören zepsuć
zerstören potłuc
zerstreuen porozrzacać, poroztrząsać
zerteilen rozdzielić
zertreten podeptać
Zettel bilet
Zeug rzecz
Zeuge świadek
zeugen świadczyć

Zeugnis swiadectwo
Zickeln kozię
Ziege koza
Ziegenbock kozioł
Ziegel cegła
Ziegelei zegielnia
ziehen ciągnąć
Ziel cel
zielen celować
Zierde ozdoba
ziieren ozdobić
Ziffer cyfra
Zimmer, pokój,
izba
Zimmermann cieśla
Zipfel róg, koniec
Zirkel cyrkiel
zischen syczeć
zittern drzyć
Zopf warkocz
Zorn gniew
zottig kudłaty
Zuber ceber
zubereiten przygotować
zubinden zawiązać
zubringen przynieść
Zucht chów
zuchtigen karać,
karcieć
Zuchtsau maciora
Zucker cukier
Zuckerfabrik fabryka
cukru
zubecken przykryć
zubrehen zakrećić
zuerst najprzód
zufrieden zaspokojny-a-e
zufrieren zamarznąć
Zufuhr dowóz
zuführen przywieźć

Zug (Eisenbahn) cug, pociąg
Zug (Gespann) cug, zaprząg
Zugabe przydatek
Zugang przystęp
zugeben przydać
zugegen obecny-a-e
Zügel cugiel, lejce
zugießen dolać
zugleich wraz
zubauen bić
zubeißen zagoić
zuhören słuchać
zuflehen zalepić
zunöpfen zapiąć
Zukunft przyszłość
Zulage dodatek
zulangen brać
zulassen przypuścić
zulegen dolożyć
zulegt naostatku
zumachen zawrzyć, zamknąć
zumauern zamurować
zumessen odmierzyć
zunagen zagwoździć
zunähen zaszyć
zünden zapalić
Zündhölzchen zapalka
zunehmen nabiierać
Zunge język
zupfen skubać
zupflügen zaorać
zupfropfen zatkać
zurechnen przyrachować
zurechtkommen na czas przyjść

zurechtmachen przygotować
zurechtweisen nacucić
zurehen namawiać, namówić
zureichen podawać, podać
zurichten przygotować
zuriegeln zaprzeć
zurück nazad
zurückbekommen nazad dostać
zurückbleiben nazad zostać
zurückbringen nazad przynieść
zurückdrehen odkrećić
zurückfahren nazad jechać
zurückführen nazad zaprowadzić
Zurückgabe zwrot
zurückgeben zwrócić
zurückgehen nazad iść
zurückhalten zatrzymać
zurückkehren powrócić
zurücklassen zostawić
zurücklegen odłożyć
zurücknehmen nazad wziąć
zurückrufen zawołać na powrót
zurückschicken nazad posłać
zurückschreiben odpisać

zurückspringen odskoczyć
zurückstoßen odepchnąć
zurücktragen nazad zanieść
zurückzahlen zwrócić
zurückziehen cofnąć
zurufen wołać
zusagen przyrzec
zusammen pospołu
zusammenbinden związać
zusammenbrühen ścisnąć
zusammenfügen złożyć
zusammenhäufen zgromadzić
zusammenheften zpiąć
zusammenkehren zamięścić
zusammenkommen zejść się, zgromadzić się
Zusammenkunft zhadzka
zusammenlegen złożyć
zusammennähen zeszyć
sich zusammennehmen brać się w kupę
zusammennehmen (etwas) pozbiierać
zusammenpacken opakować
zusammenpressen ścisnąć
zusammenrechnen pozgrabować

zusammenrechnen porachować
zusammenrollen zwinąć
zusammenrühren na kupę wsuć, sypać
zusammensetzen złożyć
zusammenspannen sprządz
zusammenstellen do kupy postawić
zusammentreffen spotkać się
zusammenwachsen zrosnąć
zusammenzählen zliczyć
zrachować
zusammenziehen ściagnąć
zuschlagen zatrzasnąć
zuschließen zamknąć
zuschrauben zastrubować, zakrećić
zuschreiben przepisać
Zuschuß dopłata
zuschütten zasypać
zusehen przyglądać
zusehen dodać
zuschern przyrzec
zustegeln zapieczętować
zuspitzen zaostrzyć
zuspriegen przyskoczyć
zutragen donieść
Zutritt przystęp
zuberlässig pewny-a-e

Zuberfißt ufność
 zubor przedtém
 zubweilen czasem
 zubzahlen dopłacić
 zubzahlen przyliczyć
 zubziehen przy-
 ciągnąć

Zweig gałązka
 zwidien szczypać
 Zwiebel cebula
 zwingen przy-
 musić
 Zwirn nić

Zwirnsfaden
 nitka
 zwiſchen między
 Zwiſt zwada
 zwiſſern ſwiér-
 gotać

Biblioteka Główna UMK

300044921705

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

1031423

1031423

Biblioteka Główna UMK

300044921705